

Властимир Поповић

**ДОЊИ ПРИСЈАН
- МАХАЛА ПОПОВЦИ -**

Породице “Поповић” из Доњег Присјана

Власотинце, 2021.

2166

908 (497. 112000
Пичјан)

Властимир Поповић - Доњи Присјан - махала Поповци

Издавач:

Народна библиотека "Десанка Максимовић"

Власотинце и аутор

Уредник издања:

Срба Такић

Поговор:

Срба Такић

ISBN 868825742-6

9 788688 257428

Властимир Поповић

**ДОЊИ ПРИСЈАН
- МАХАЛА ПОПОВЦИ -**

Власотинце, 2021.

РАВНА ДУБРАВА

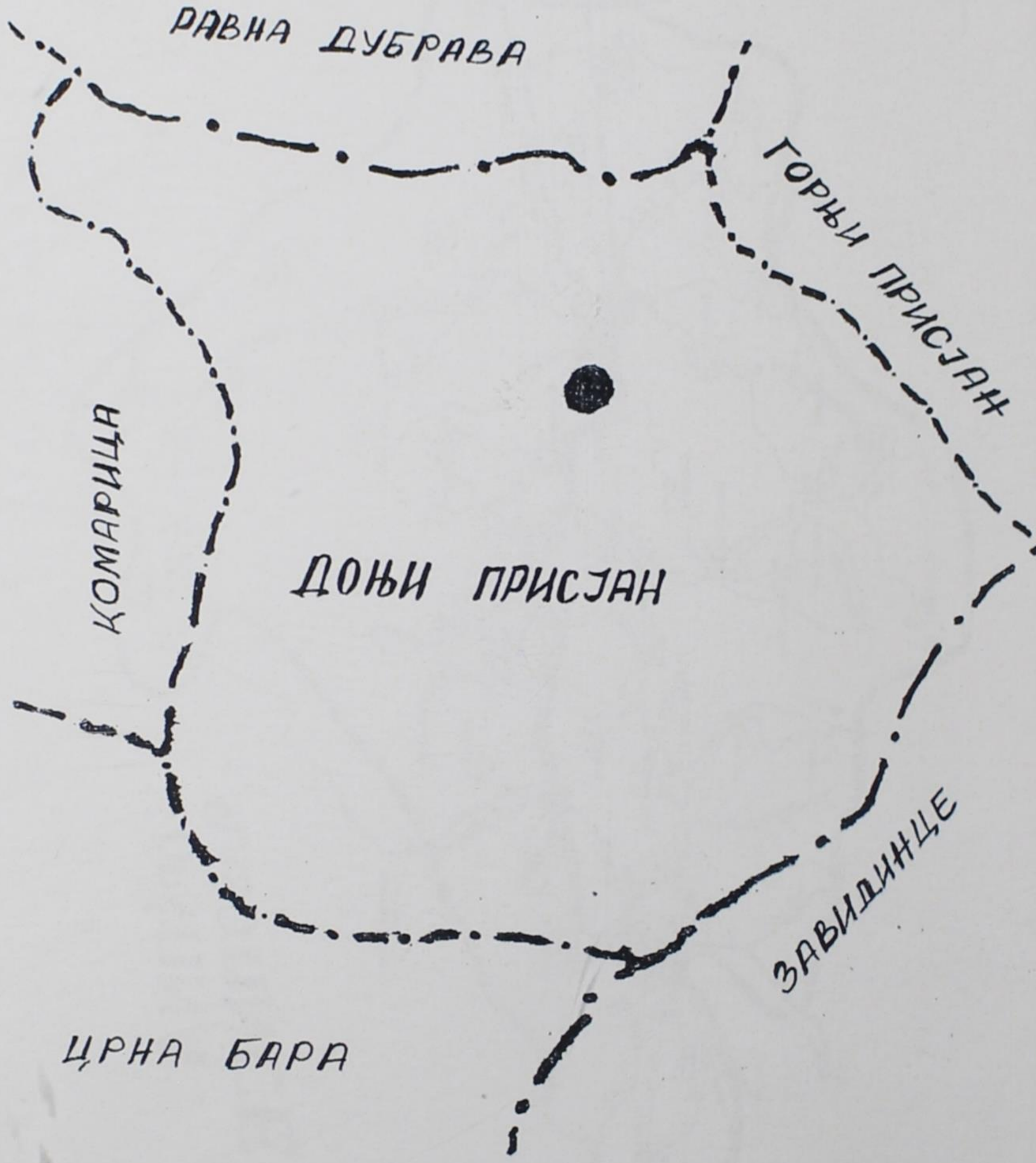
ГОРЊИ ПРИСЈАН

КОМАРИЦА

ДОЊИ ПРИСЈАН

ЗАВИДИНЦЕ

ЦРНА БАРА

ДОЊИ ПРИСЈАН

Доњи Присјан је лоциран у Горњем Заплању. Налази се у долини Комаричке реке, једног од изворишних кракова Пусте реке, и на долинским странама њеног горњег тока. Смештен је на падинама Крушевице у окружењу њених врхова Вита крушка, Букова глава и Рид. Удаљен је 30,5км југоисточно од Гаџиног Хана (28,5км североисточно од седишта општине, Власотинца) и 52,5км југоисточно од Ниша. Простире се у висинском појасу од 400 до 500м. Надморска висина села: школа 405м, Белци 520м, Грданица-брег 530м, Преслап 711м.

Дно Пусторечког басена (Ливађе) између Горњег и Доњег Присјана је потпуно равно, састављено од шљунка, песка и глине и одражава последњи стадијум постојања језера у њему.

- У геолошкој прошлости развоја Земљине коре, котлине су биле под водом на шта указују морско-језерске творевине (наслаге-седименти) – глине. Глина се нарочито протеже на потезу Голеш - Завидинце.

У народу, сходно њиховом коришћењу постоје посебна имена, као што су грнчарска, цигларска и сукнарска земља.

Сукнарска земља или ума је глина беличасто-жућкасте боје, скида прљавштину и масноћу па је раније коришћена за прање.

У Доњем Присјану постоји велики локалитет уме (бетонит) са великим степеном чистоће. На Голешу је образован рудник са површинским копом где је више година та глина експлоатисана.

На локалитету Умиште налазе се резерве иловаче („беле земље“), чију је експлоатацију вршила фирма „Неметал“ из Врањске Бање. Значајно је и лежиште уранијума, где су вршена испитивања 1956/57 године, али се одустало од отварања рудника (прешло се на експлоатацију у околини Књажевца).

Средином 20. века површина земљишта Доњег Присјана, по категоријама, изражена у хектарима, изгледала је овако: оранице и баште 323, воћњаци 48, виногради 7, ливаде 55, пашњаци 85, шуме 462 и неплодно 45. Укупно 1025 хектара.

Улаз у јаму – испитивање руде уранијума

Радници на испитивању шловаче (ума)

Најзначајнији потеси под обрадивом земљом су Ливађе, Росуља, Црвена бара итд. Пашњачке површине су на местима Гарина, које је уједно и сеоска утрина, затим на Преслапу, Прљевини итд. Ливада је било на потесу Ливађе. Шуме се углавном налазе на Луковој падини, Преслапу, Крагујчици и Шиљегарнику. Виногради су лоцирани на местима Дубрава, Мала шума и Белци, а воћњаци у оквиру мањих парцела.

Преслап (711м) је интересантно узвишење изнад Доњег Присјана са малом лепом преседлином (седло). На југозападној страни према коси за коју се везује па му отуд и топоним. На самом седлу су оришта, тј. пашњаци, некадашње њиве, а на странама, које су врло стрме, су шуме (храст и буква).

Богата глава (637м) се већим делом налази на подручју Доњег Присјана, изнад засеока Смрдан, а мањим на подручјима Равне Дубраве и Комарице. То је издужено брдо са заравњеним венцем у виду малог била па топоним не одговара облику. Пружа се правцем север-југ у дужини од 2,2км, а ширина се креће до 800м. Западна и јужна страна су више и стрмије и претежно под шумом (храст, граб) и трњем, а северна и источна су ниже и местимично блаже са њивама, ливадама и шумом.

Ливађе

На заравњеном билу шуме су у прошлости искрчене ради добијања ораница од којих су се до данас само неке одржале, а остале су претворене у ливаде или пошумљене багремом, или пак једноставно напуштене и данас су оришта и трњаци.

Превоји – погодни прелази – На околним планинама које уоквирују Присјан, има неколико превоја као што су: Бачевина код Букове главе, преко које прелази пут за Црну Бару и Власотинце затим Крушке на путу Присјан-Комарица-Гуњетина и даље за Мораву. Овај превој је добио назив по дивљим крушкама. Преко овог превоја, суседних и даљих локалитета- Поповог гумна и Дела у прошлости, се одвијала веза Запања са Власотинцем, Моравом и Лесковцем. У немирним временима за време Турака, устанака, Првог и Другог светског рата, овде су пролазили припадници разних покрета (хајдуци, устаници, комите, четници, партизани) и војске (српска, југословенска, бугарска, немачка) као и диверзанти и обавештајци (шпијуни), а било је и сукоба и борби са жртвама код сукобљених страна. Наиме, при крају Другог светског рата (1944. године) у борбама између партизана и Немаца било је жртава на обе стране, а после рата, у јесен 1951. године обавештајци из Бугарске су овде крстарили и при једном сукобу са сеоским обезбеђењем на крушкама ранили двојицу месних стражара из Комарице.

Клисура Пусте реке. Пуста река настаје од више речица- Реке (Штрбовачка), Ропота, Дубравске и Комаричке реке, које се састају у пространој равници- Ливађу.

Она најпре, у дужини од 2км, тече широком долином, а онда се пробија клисуром коју је усекла у Масиву Крушевице, од које је потпуно одвојила Високу чуку (809м) и улива се у Власину. На том путу у дужини од 9км, нема ниједног насеља, нити обрадиве површине па отуд и име Пуста (река).

Клисура Комаричке реке. Комаричка река је настала од више потока, који се састају на дужини од 1км, у једној питомој долини која је и по њима добила име Реке. Комаричка река тече кроз Доњи Присјан где је долина шира и састављена од мекших стена, песковитих глина, које је река однела и усекла корито у глинице и глиновите шкриљце. У кориту Комаричка река има

Ушће Комаричке реке у Пусту реку (Ропот)

Мост на реци Ропот (Пуста река)

удубљења разних величина која су у народу позната као вирови, међу којима је најпознатији Страшки вир.

Страшки вир је кружног облика са пречником 5м и дужином 0,5м, са чистом и бистром водом па је у прошлости коришћен за купање пастира и оваца, а у новије време је прилично затрпан разним речним материјалом- песком, шљунком и разним комадима стена.

На улазу у Доњи Присјан из правца Комарице, позната је Кепачка долина где је река усекла корито у кристаласте шкриљце и начинила више малих водопада, степенасто поређаних један испод другог и груписаних у виду два мала слапа- први дужине 10м и састављен од три степенице укупне висине 2м, и други дужине 25м, састављен од пет степенице укупне висине 4м.

Стари храст. Стари храст у Доњем Присјану (локалитет Росуља) је био највећи и најстарији у Запању и шире- око 400 година, обима око 6м и пречника око 1,9м. При великом невремену јуна 1999. године гром је у њега ударио и запалио га. Ватра је тињала неколико дана након чега се храст срушио.

Букова шума. У долини Комаричке реке узводно од Доњег Присјана (Кепачка долина) близу некадашњег јаза и малог слапа, доња граница букових стабала је на 420м, а у долини Раковца (десна притока Пусте реке) на 400м.

Сетва, жетва и вршидба – Присјанци се традиционално, сем сточарством, баве и ратарством. У прошлости су, на великим површинама, гајене житарице – пшеница, раж, јечам, овас и кукуруз, а у данашње време те површине су осетно смањене, нарочито код ражи, јечма и овса. Пшеница је коришћена искључиво као хлебно жито, а остале житарице за исхрану стоке, које је раније у селу било много. Сиромашна домаћинства су за исхрану својих чланова користила и кукуруз, раж а повремено и јечам, а за време принудног откупа кога је завела комунистичка власт после другог светског рата и остала домаћинства. При откupu жита највише је одузимана пшеница па је за исхрану није било довољно до следеће жетве (1947-1952). Орање се некад обављало ралицом, затим полугвозденим (дрвеним) и гвозденим плугом. Ситњење земље се вршило мотикама (чукање грудa) или

помоћу разних дрљача. За орање и дрљање коришћена су радна говеда, најчешће волови, а понегде за неке послове и коњи. У данашње време орање и ситњење земље се обавља тракторима са одговарајућим прикључним машинама (плугови, фрезе, тањираче и дрљаче). Сејање ситног жита се вршило ручно, што се и данас чини; кукуруз је раније стављан у мала удубљења у бразди, начињена петом и преко њега стајско ђубриво, а данас се то углавном чини сејалицама. Окопавање кукуруза је раније било ручно и запрежним копачицама, уместо којих су данас мотокултиватори са одговарајућим прикључцима.

Жетва је раније обављана традиционалним ручним српом, руковети стављане у мале гомилице – песке, које су скупљане и помоћу ужади, начињених од стабљика житарица, везиване у снопове, а они слагани у крстине (13 или 17 снопова) или у седмине. Иначе жетва је обављана уз повремено певање жетварки – младих жена и девојака. Због дуготрајне миграције младог сеоског становништва, жетелачке песме се одавно не чују.

Вршидба жита се обављала на посебно урађеном простору звано гумно са стожилом у средини око кога се окретала стока на

Тријер за чишћење жита

Штала сељачке радне задруге

отегнутом конопцу. У Присјану су за вршу најчешће коришћена говеда па је посао обављан тешко и споро. То се лакше и брзо радило коњима, које су користила нека домаћинства. У току врше жито је вилама окретано и трешено, са повременим одвајањем овршене сламе. Дневна врша се завршавала тако што се вилама слама одвајала од плевe и жита, а вејањем помоћу ручне ветрењаче жито од плевe. Вршидба се касније обављала вршалицом и то уз помоћ мотора, или касније трактора, а данас комбајном.

Ашани или Грци - У прошлости на подручју Суве планине, Бабичке горе, Заплања и другим крајевима, боравили су сточари познати под именом Ашани или Грци. Последњи сточар Ашанин Риста Панчић звани Грк боравио је на подручју села Доњег Присјана (локалитет Преслап) где се са породицом сместио у једну колибу. При крају Другог светског рата изашао је на планину Крушевицу близу коте Вита крушка где је нашао сличан смештај у колиби Милутина Николића Лисичка из Црне Баре. Када се усталио на том месту, подигао је кућу, а затим и стаје за стоку. Ту је дуго боравио, чувао у околини стоку, и

хранећи се претежно сточарским производима и користећи воду за пиће са оближњег хајдучког кладенца, доживео дубоку старост (108 година). Последње године живота деда Риста и његова жена Спасена провели су у селу Бољару код млађих чланова породице који су ту претходно подигли кућу.

Воденице – Ови објекти су грађени од давнина и служили су за млевење жита, тј. за справљање брашна. На положај воденица утицале су особине водотока и конфигурације терена. Грађене су углавном поред водотока потока, речица, река, на малим или већим растојањима, а вода је, помоћу посебних прокопа (канала) званих ваде довођена до њих и уз коришћење њеног пада се млело жито помоћу воденичног камена.

Воденични камен је од стене посебног састава (кварцна сига) па се допремао са стране, из Трстеника. У већој просторији воденице, осим каменова, налазе се и кошеви за жито и мучњеви за брашно, као и слободан простор за вреће и џакове, а мања је воденичарева соба. Поред воденица су грађене и велике штале за стоку, нарочито у хладном периоду године, јер се повремено, због навалице на мељави, чекало на ред и по неколико дана.

Гуњачка воденица

Сточарење – У селу је гајена ситна (овце, козе и свиње) и крупна стока (говеда, коњи и магарци). Домаћинства су за стоку градила посебне стаје и оборе – штале (говеда и коњи), трле (овце и козе) и кочине (свиње) са посебним преградама за телад, јагањце, јариће и прасиће.

Славе – Славски дани су посвећени свецима хришћанске вере. На дан литијашке славе, Ђурђевдан, православни верници – одрасли мушкарци и мушка деца (ђаци) су носили литије – „ишли у крстоноше“. Литијаши су се окупљали код сеоског крста (средиште села) који се налазио поред главног записа. Предвођени парохијским свештеником, који је носио мали крст, верници су, обилазећи запис, пред иконом и барјаком молили Бога за повољне временске прилике и богату летину, тј. берићетну годину. Онда су се уз звуке звечке (клепало), кретали селом, засеоцима и пољем, обилазећи све записе понављањем верског обреда крај њих, да би се на крају вратили под крст чиме се ношење литија завршавало. У подне домаћини су приређивали ручак за госте из других места, а послеподне се народ окупљао под крстом где се играло народно коло (оро) праћено одговарајућом музиком. После Другог светског рата дошло је до промене друштвеног система па је нова комунистичка власт забранила литије, а гостовање се одржало до данас.

По православној вери свако домаћинство има крсну славу. Увече, у очи славе, приређује се вечера на којој домаћин или неко од гостију пресече славски колач. На дан славе гостију је више јер долазе, не само из места, него и из других села па домаћин улаже већи труд да их угости богатом трпезом и разним пићима. Гости из удаљених места остају на преноћиште и сутрадан, на патарици, њима и још по неком госту из места се приређује ручак чиме се славље завршава.

У Доњем Присјану данас живи или је живело више фамилија и свака од њих има своју славу.

Св. Николу славе: Деда-Стојковци – Поповци, Бљусини, Чукилови, Гуњаци, Кепаци, Џораци, Ђуринци, Нешаци и Даскалови.

Митровдан славе: Боројни, Савинци, Џурџаци, Станичкини, Вуштини и Марамалјкини.

Нови крст оформљен 2006. године

Св. Аранђела славе Бакинци, а Св. Стевана Бежанци.

Ђурђевдан – У прошлости, Ђурђевдан је био велика свечаност за сточаре – овчаре. Тог дана укућани су били посебно расположени и весели. Девојке и младе жене су рано устајале и ишле у венце, тј. брале цвеће и плеле венце, поред осталог, и за млекарску канту, која је служила само за мужу, као и за прву овцу (и њено јагње) која прође кроз стругу, украшену зеленим гранчицама, и буде помужена. Овчари су рано устајали и пуштали овце у пашу, и кад се напасу враћали су их кући на мужу. Затим се приређивао ђурђевдански ручак, који се састојао од специјалитета као што су: пита (баница), кисело млеко, јагњећа или јарећа чорба и печење.

Угашена огњишта – Због вишедеценијске лоше политике комунистичке власти према селу и пољопривреди, тј. њиховог запостављања, дошло је до велике миграције сеоског становништва ка оближњим па и удаљеним градовима Нишу, Лесковцу, Власотинцу, Пожаревцу, Београду и др. То је изазвало пражњење села и запуштање кућа. Данас се по селима и њиховим засеоцима виде тужне слике оронулих и пропалих кућа, разних помоћних зграда и стаја, урасле у коров – коприве, купине, трње

Кућа Луке Ђокића

Кућа Чедомира Поповића

Кућа Марка Поповића

Кућа Панте Поповића

Кућа Младена Поповића

и разно шибље, а понегде се тек назиру остаци срушених и распаднутих зграда. Многа сеоска домаћинства су угашена, број становника је преполовљен, у неким засеоцима је остало само неколико житеља.

Облик и физиономија – Доњи Присјан је збијеног физиономског типа. Неправилног је елипсоидног облика. Састоји се из десет физиономских делова: Средсело, Голеш (Горњи и Доњи), Пуста, Лешје, Крс, Смрдан, Кепаци, Мала шума, Росуља (спаљене током Другог светског рата од стране Бугара) и Ливађе, формирано од 60-их година 20. века пресељавањем домаћинстава ближе регионалном путу.

Старине – Формиран је на месту римске насељености – остаци латинске цркве, где је постављен крст, и римског гробља. На локалитету Село налазе се остаци (темељи и др.) првобитног насеља.

О томе како је село добило име поузданих података нема.

Претпоставља се да назив долази од саме локације на којој се оно налази. Горњи и Доњи Присјан леже на сунчаној страни

брда, на месту где осунчавање дуже траје, сунчеви зраци падају под већим углом, загревање је јаче, па се та страна означава као присојна (присоје). У Доњем Присјану постоји локалитет Плочи камен, где је током лета несносна врућина са врло уочљивом жаром, те се назива челопек. Једна од претпоставки је да је Присјан назван по присојном положају. Доњи Присјан смештен је у долини, а Горњи се простире на мало већем узвишењу.

Функције – Доњи Присјан је био сточарско село. Тржишни значај имала је производња сира и узгој јагњади, прасића и телића, који су се продавали на Горњоприсјанској пијаци. Обзиром да екстензивно ратарство углавном није задовољавало сопствене потребе руралних домаћинстава, мештани су одлазили у печалбу (као циглари и црепари, углавном у Источну Србију, Шумадију и Македонију), а од 60-их година 20. века заступљено је тржишно гајење дувана.

Уређење насеља – До 70-их година 20. века, од када је водоснабдевање колективно – преко сеоског водовода, мештани су се снабдевали водом из бунара. Електричну енергију добија 1963/64 године, а телефонске везе у другој половини 90-их година 20. века.

Порекло становништва – Већина фамилија се данас сматра староседелачким. Евидентно је да су најстарији Кепаци, оснивачи села. Само поједини родови памте своје миграционо порекло, као и данашњу поделу („поделбина“) неких фамилија на данашње родове. Тако су нпр. Деда-Стојковци и њихови поделци Поповци, по предању, досељени са простора Лаба на Косову (преко Богојевца код Лесковца) крајем 17. века када су у селу затекли пет кућа.

Прота Милорад Поповић бележи да је Доњи Присјан насељен са разних страна наше домовине. Бежећи од турске најезде, људи су се склањали у ово забачено место. О томе сведоче њихова презимена и надимци: Бежанци, Боројини, Глучинци, Бакинци или Џочкинци, Савини, Вуштини, Бљусини, Врелци, Ђуринци, Нешаци, Гуњаци, Кепаци, Орлејини, Алавојдини, Даскалови, Гроздановци, Марамалкини, Џурџаци, Станичкини, Кавлаци или Чапканови, Поповци, Шаћкови и Чукилови.

Број становника, по попису, после Другог светског рата, кретао се овако: 1948. Године, 983, 1953. - 1024, 1961-1003, 1971- 845, 1981- 692, 1991- 474, 2001- 330, а данас 2020. око 80 становника.

О пореклу становништва Горњег и Доњег Присјана нема потврђених научних података. Зна се да су подручје Запања насељавали досељеници са Косова, али их је било и из других делова Србије и Северне Македоније.

Први поуздани подаци о становништву датирају из 1498. године (Понишавље у XV веку). По ондашњем попису, у Присјану је било 13 домаћинстава, односно 69 становника.

Мештани кажу да су њихови преци дошли са Косова, тачније из околине река Лаб-Ситница, у XVIII веку, под окриљем Арсенија Чарнојевића. Према запису проте Милорада Поповића, већина становништва Доњег Присјана води порекло од деда Стојка, а његови потомци се данас зову Дедастојковци:

„По предању, породица Поповић, једна од најстаријих у Доњем Присјану, побегла је од најезде Турака са Косова 1690. године и зауставила се у селу Богојевцу код Лесковца. Поповићи су често мењали место боравка како би избегли одмазду за убијеног Турчина, којег је убио дечак од четрнаест година из ове фамилије. Тражећи мирно место у поробљеној домовини, породица је дошла у Доњи Присјан. Најсигурније је било подножје Суве планине, где су Турци слабо пролазили, бојећи се хајдука из ових крајева. У Доњем Присјану породица са Косова затекла је свега пет кућа.

Након двадесет година одбегли потомак, који је као дечак убио Турчина, пошао је да потражи своју породицу, те тако стигне у Доњи Присјан. Да би лакше прошао међу Турцима, био је одевен у турско одело и јахао је на коњу. Случај је хтео да момак дође баш у кућу својих родитеља и ту потражи преноћиште. Кад је упитао да ли може да преноћи, мајка му је одговорила: „Може, честити аго“, не слутећи да је то њен син. Кад се увече отац вратио са стадом, помузоше овце и седоше да вечерају. Отац скиде капу и прекрсти се. Турчин скиде чалму и прекрсти се. Отац боље загледа госта и у њему препозна свог сина по белези на челу. Отац шапну жени: „Жено, ово је наш син, знам по белези“. Чувши то,

мајка је пресвисла од радости. Младић је остао код своје куће и након годину дана отац га је оженио. Имао је пород. Један од његових потомака звао се Стојко.

Смештен између два брда, Доњи Присјан је био погодан за хајдучију. Из њега је поникао хајдук Здравко, који је убио турског порезника. Прота Милорад Поповић забележио је предање о овом хајдуку: „Турчин је заноћио у дому Марковића, испод сеоског крста. Кућа је била чатмара са великим огњиштем на средини собе. Хајдук Здравко се привукао до куће и попео на дрво. Кућа је била слабо осветљена, једина светлост долазила је од огњишта. Хајдук је био у договору са домаћином куће. Пошто је дао знак, домаћица је изашла носећи запаљену дутку (стабло конопље). Хајдук Здравко окиде кремењачу, Турчин паде крај огњишта изрешетан драмлијама. Хајдук узео новац колико му је било потребно. Наста узбуна у селу. Домаћица се уплаши, извади неколико главица купуса из каце и гурну кожне бисаге са преосталим кованим новцем у кацу, па набаца преко њих главице купуса и покри. Сутрадан дођоше Турци, извршише претрес, али новац не нађоше. Турци узеше коња убијеног Турчина и известише старешине у Пироту. Дођоше Турци и преко сто људи из Доњег Присјана отераше у Пирот. На заузимање валије из Купиновице и Лесковца пустише ухапшене, јер заиста ухапшени нису имали ништа са овим убиством и пљачкањем турске хазне.“

Култура

(Извод из реферата поводом формирања Културно-уметничког друштва у Доњем Присјану 1.05.1977. године)

О култури села Доњег Присјана мало се говорило и писало. Предратну културу у овом селу карактерише село у заосталој капиталистичкој Југославији, пуној противуречности. Главно занимање у овом периоду била је пољопривреда и сточарство. Породице су бројале по десет и више чланова, становало се у кованицама или кућама од непечене цигле. Струје није било, продавнице такође. Одећа је била домаћа израда од клашња, а

веш је био од конопљиног конца. На ногама су и преко лета и зиме ношени опанци од свињске коже. Храна се углавном састојала од млека и млечних производа, а јео се кукурузни и ражени хлеб.

У селу је постојала четвороразредна основна школа, али похађање није било обавезно. О школовању женске деце није могло бити ни говора. Једина радост младих су била прела, седењке, мобе, свадбе и игре на утрини око стоке коју су најчешће чували.

Нагли развој културе почиње десетак година после Другог светског рата.

Фолклорно друштво постиже запажене резултате на општинском такмичењу, освајањем првог места два пута узастопно. После оваквог успеха позвани су на Републичко такмичење, али из оправданих разлога група није узела учешће. Развоју културе допринела је и обавезна осмогодишња школа, електрификација села, изградња спомен плоче, а појављује се и први радио.

Седамдесетих година организују се игранке на отвореном простору испред старе продавнице. Доњи Присјан постаје место где се састају млади из неколико суседних села. Мештани Доњег Присјана прихватају учешће на такмичењу под називом „Сусрети села ‘74“ на коме постају победници на територији коју покрива месна канцеларија Горњи Присјан. На општинском такмичењу у конкуренцији села: Шишаве, Орашја, Дадинца,

Општинско такмичење села у Власотинцу 1974.

Међуопштинско такмичење села у Лесковцу 1974.

Летњи глас Умишта – 1979. – Розика Пешић

Летњи глас Умишта – 1976. – Јасмина Милојковић I место

Летњи глас Умишта – 1976. – Илић Зоран

Жири прати такмичаре – Томислав Ђорђевић, Властимир Поповић и Јелка Стојановић – 1979.

Међуопштинско такмичење села у Лесковцу 1974.

Бољара, Манастиришта и Горњег Присјана, Доњи Присјан осваја прво место, а на Међуопштинском такмичењу у Лесковцу, осваја треће место иза села Турековца и Кацабаћа. Затим се организује традиционални фестивал „Летњи глас Умишта“ – такмичење певача аматера.

Основна школа

Зграда основне школе сазидана је средином 20. века. У школи је извођена настава од I-IV разреда у две учионице. Учионице су одвојене покретном – монтажном преградом, па је школа имала и намену за извођење културно-уметничког програма.

Увидом у матичне књиге школе за школску 1958/59. годину у школи је било укупно 101 ученик. Исте школске године IV разред је завршило 27 ученика (16 дечака и 11 девојчица).

Предмети који су се изучавали у четвртом разреду били су: српски језик, историја, земљопис, рачун, природа и привреда, ручни рад, цртање, лепо писање, певање и телесне вежбе. Учитељ и управитељ школе био је Милентије Поповић. Оцене пет, четири и три су биле позитивне, а оцена два је била негативна.

У школској 2019/20. години наставу похађа један ученик.

Основна школа

IV РАЗРЕД
ШК. 1958/59. ГОДИНЕ

Доњи Присјан - махала Поповци

Л И Ч Н И П О Д А Ц И У Ч Е Н И К А

ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	Дат. месец и година рођења	Место рођења (да ли је рођен у иностранству и државу)	Националност	РОДИТЕЉИ (презиме, име и занимање оца и мајке или старатеља и његов стале)
1. Станковић Милосав	3-I-1948	Доњи Присјан Лесковац	Српска	Станковић Станислав
2. Петровић Властимир	15-I-1948	- II -	- II -	Петровић Милорад
3. Марковић Олга	17-II-1948	- II -	- II -	Марковић Станислав
4. Милошевић Олга	14-III-1948	- II -	- II -	Милошевић Тодор
5. Станковић Зоран	22-V-1948	- II -	- II -	Станковић Бранко
6. Станковић Словена	16-VI-1948	- II -	- II -	Станковић Влада
7. Станковић Петар	5-VII-1948	- II -	- II -	Станковић Божидар
8. Стефановић Марка	2-VII-1948	- II -	- II -	Петровић М. Властимир
9. Рањеловић Драстимир	5-VIII-1948	- II -	- II -	Рањеловић Драстимир
10. Милан Милија	6-VIII-1948	- II -	Хрватска	Милан Ђурић
11. Ситаси Драгана	28-VIII-1948	- II -	Српска	Ситаси Ђурић

Л И Ч Н И П О Д А Ц И У Ч Е Н И К А

Редни број	ПРЕЗИМЕНИМЕ	Дат. месец и година рођења	Место рођења срџ (ако је рођен у иностранству и државу)	Националност	РОДИТЕЉИ презиве, име и презиме оца и матере или старатеља и њихов статус
12.	Бурчић Милислав	5-IX-1948	Девети бригада Велес	српска	Бурчић Светозар
13.	Радоњић Светозар	16-IX-1948	-"-	-"-	Радоњић Милислав
14.	Јовановић Снежана	17-IX-1948	-"-	-"-	Јовановић Вукосав
15.	Милић Милислав	19-X-1948	-"-	-"-	Милић Богдан
16.	Станковић Мнодрга	29-X-1948	-"-	-"-	Станковић Велимир
17.	Ћезић Наслав	22-XI-1948	-"-	-"-	Ћезић Дражен
18.	Стамениковић Снежана	28-XI-1948	-"-	-"-	Стамениковић Драга
19.	Топовић Владимир	18-XI-1948	-"-	-"-	Топовић Владимир
20.	Станојевић Својески	9-XII-1948	-"-	-"-	Станојевић Својески
21.	Марковић Стеван	30-XII-1948	-"-	-"-	Марковић Рајко
22.	Трајковић Радмила	22-XII-1947	-"-	-"-	Трајковић Миломир
23.	Метић Злајка	1-V-1947	-"-	црпанска	Метић Аниса

НАСТАВНИ ПРЕДМТИ

Училиште	НАСТАВНИ ПРЕДМТИ										Среден просек	Оцене	Укупно	Процент	Забелешке	
	Српски језик	Математика	Историја	Географија	Природна историја	Људски рад	Његово	Језик	Писање	Музика						Телообразовање
Београд	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						
Срем	3	2	2	2	3	5	3	3	3	3						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						
Срем	5	4	3	3	4	5	4	5	5	5						
Срем	5	3	3	3	3	5	5	4	3	4						
Срем	3	2	2	2	3	3	3	3	3	3						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4						
Срем	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4						
Срем	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5						
Срем	3	2	2	2	3	4	3	4	4	4						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4						
Срем	4	3	3	3	4	5	4	4	5	5						
Срем	5	4	4	4	4	5	4	4	5	4						
Срем	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4						
Срем	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4						
Срем	3	2	2	2	3	4	3	3	3	3						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						
Срем	4	2	2	2	3	4	3	4	4	4						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						
Срем	2	2	2	2	2	3	3	3	4	4						
Срем	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3						

ПРОШТИТЕ СЕ!
 Овај документ је издат у складу са
 одлуком Министарства просвете
 Републике Србије о промени
 у начину обрачуна оцена у
 основним и средњим школама.
 Београд, 15. јуна 2011. године.
 Министар просвете Републике Србије

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	Дат. месец и година рођења	Место рођења (као је рођен у општини или у држави)	Народност	РОДИТЕЉИ (презиме, име и заимство оца и матере, дана и места рођења у општини или у држави)
24.	Зокит Миломир	3-12-1948	Врхња Грива, Српска Цескава	Српска	Зокит Миловоје
25.	Здравковић Јован	2-IX-1946	- - -	- - -	Здравковић Крушица
26.	Мишировић Бужа	6-IX-1948	- - -	- - -	Мишировић Дедомир
27.	Панџеловић Миломирка	2-II-1947	- - -	- - -	Панџеловић Кривомир

ПОГЛЕД ПРЕКО БУКОВЕ ГЛАВЕ

(РЕЛАЦИЈА ПРИСЈАН-ВЛАСОТИНЦЕ)

Србислав Миленковић

Заплањски део власотиначке општине (села Доњи и Горњи Присјан) остао је, због свог специфичног положаја, нека врста слепог црева, најслабије интегрисана територија и са својим општинским центром и са остатком општине. У овом раду, који представља уводни део једне шире, документарно-литерарне монографије о Присјану, учињен је покушај да се отвори питање неприродних административних разграничења заплањских села у прошлости, али се није могло побећи ни од незавидне садашњости. Наглашен је трагичан положај брдско-планинских села не само Запања него и целог југа Србије (која се суочавају са нестајањем) и истакнута теза да је одбрана и опстанак општинских средишта југоисточне Србије, у нашем случају Власотинца, задатак број један ове генерације и први, почетни, услов могућег опоравка и сеоских насеља у догледној будућности.

Пролог-Власотинце је близу

Све су наше приче о селу, сада, бесмислене и узалудне, јер село, српско село у брдско-планинским пределима више не постоји. Дозволили смо, сви по мало и свако на свој начин, да се оно испразни и нестане. Оно што данас имамо и видимо је један општи погреб. Умиру последњи становници села, затвара се једна кућа за другом, преостали се окупљају још само око сахрана и парастоса и питају: ко је следећи? Шири се пустош и празнина на све стране. Једино се још злоба добро држи, па што је мање људи све су гори једни према другима. Ни толике смрти нису биле довољна опомена.

Стоји питање: да ли је могло друкчије?

Увек може друкчије, па је могло и у овом случају.

Али сада је касно за спас овог типа села, и то сасвим. Линија

живота се померила. Последња линија одбране живота на овом простору нису више села, како је било одвајкада, већ општинска места, варошице и градови. У нашем случају Власотинце. На простору од близу стотинак километара, од границе са Бугарском па наовамо, Власотинце је последње живо место, место где још има младих људи. (Црна Трава се, иако општинско место, поодавно предала и живне, на трен, само за неколико летњих месеци.) А једино тамо где има младости, има живота и – има НАДЕ. Уз дужно поштовање према потребама преосталих људи на селу, главне напоре свих (државе, општинских органа, способних појединаца...) треба усмерити за спас Власотинца, а то значи за развој и останак младих људи у њему.

Ако одбранимо Власотинце, ако сачувамо младост и живот у њему, ако отворимо наду, можда ћемо у догледно време живот повратити и у поједина сеоска насеља. Не на пређашњи начин, старо се у истом облику никад више неће вратити. Стари облици и стари алати замењују се новим. То је вечни закон живота, тако је бивало и биће. Али, ако се успостави производња и привређивање на сада запуштеним површинама, уз нужно укрупњавање поседа, вратиће се део младих људи у села и – враћаће се постепено живот.

Да ли је Власотинце свесно опасности која му прети и мисије коју би могло да има на овом делу националног простора? Опасности, мислим, да јесте. Јер, да се град полако празни и нестаје, отиче ка северу, знају и виде сви. А да ли нешто озбиљније и дугорочније предузима да се тако нешто не деси? Бојим се да не. Превише тихо, успавано и затворено делује наше лепо Власотинце у овим немилосрдним и опасним временима. Мада разумем добре намере, не може главни начин решавања проблема незапослености бити у гомилању све већег броја непотребних људи у општинској управи и установама на буџету, по већ зна се којим мерилима. Нити сме логика младог човека бити само да нешто сигурно капне. Буџети су све тањи, и све оптерећенији, па морамо знати да се пењемо на грану која трули и која ће се, пре или после, откинути и онда све, и потребне и непотребне и способне и неспособне и радне и нерадне, повући у понор.

Нема места никаквом самозадовољству. И Власотинце и све сличне српске вароши морају да се прену, невесела судбина села закуцала је и на њихова врата. Власотинце је заиста лепо, можда исувише лепо, али стара је изрека: од лепоте се не живи. Ту лепоту и те могућности морамо да покажемо другима, на најбољи могући начин. И да их поделимо са другима, онима који су тренутно богатији а, можда, и способнији од нас, па ће могуће свима бити боље. За почетак, дајмо да обавестимо свет да Власотинце није више неко затурено место на југоистоку Србије, да је ВЛАСОТИНЦЕ БЛИЗУ. На свега бкм од главног српског и балканског пута – аутопута Београд-Солун или Коридора 10, како хоћете!

Треба се зато, оканути кукњаве над селом, над оним што је пропало и чему тренутно спаса нема – треба спасавати град! Није ми, као сељачком сину, лако то да изговорим, али још горе би било бавити се залудним пословима и обманама. Магли и обмана је већ превише било (и јесте) око нас, а оно што нама треба данас овде је: трезвен поглед и хируршки прецизна рука.

Зашто сам ово написао?

Зато што ћу, у тексту који следи, размишљајући и говорећи о односу заплањског дела општине и Власотинца као њиховог центра, у основи, понудити једну причу која је, такође, застарела и неактуелна, па се може стећи утисак да се залажем за нека бајата и, објективно, непримењива решења, да не разумем општи ток ствари. Не, свестан сам да је обнављање или ревитализација брдско-планинских села на старински начин, и у садашњем времену, неизводива. Боца је испуштена из руку и разбила се у парампарчад. Забринут сам за судбину овог града и сличних градова широм Србије, јер њихов опстанак значи и опстанак нашег народа на једном врло широком простору. Народ и држава се данас бране, пре свега, биологијом. А ово о чему ћу писати је важило, па више не важи. Прича која не може ништа битно да покрене и поправи. Али може, старије да подсети а млађе да подучи како је некад било, и зашто. И како је, можда, могло бити.

Од Присјана до Власотинца – пешке или обилазно

Путеви су најважнија спона међу насељима и земљама, међу људима и народима. И најмања путања, врвина по заплањском, показује неку људску намеру, потребу, интерес, муку, правац кретања... Само путеве посматрајући, и о њима размишљајући, много се да научити о човеку и људској заједници уопште.

Између Присјана и Власотинца може се стићи, и стизало се годинама и деценијама, на два начина.

Пешице, преко Букове главе и Црне Баре.

Возилом (запрегом, аутобусом, аутом) преко Завидинца, поред великог Боњинца и даље преко Свођа, дејана, Крушевице, Бољара и Манастиришта.

Ниједан ни други није добар, није у складу са потребама људи Доњег и Горњег Присјана, села која географски припадају Заплању, а административно Власотинцу.

Први правац је готово за половину краћи, укупне дужине 15-16 километара, али води преко неприступачних брдско-планинских превоја Крушевице (Крагујчице и Букове главе) те прави пут, пут у данашњем смислу те речи, овим правцем никада није ни покушан да се гради. То је, у ствари, био само најкраћи пролаз, пешачка стаза којом су генерације Присјанаца, а не ретко и мештана других заплањских села, од својих кућа путовале и стизале у њима најближу варош, у Власотинце. Да обаве административне послове и купе нужне индустријске намирнице, на пијаци или у трговинама по којима је Власотинце одувек било чувено. Те стазе више нема, зарасла је и прекинута, јер нема више ни радно-активног становништва ни младости која је ту некад пролазила, али о томе нешто касније.

Други пут је знатно дужи, заобилазни, укупне дужине 30-32км (зависно да ли ће се поћи из Доњег Присјана или Драјчине Баре, заједничког центра Горњег и Доњег Присјана). Од Драјчине Баре пут води десно, преко Завидинца (дугачког и пространог села које припада општини Бабушница и Пиротском округу), пролази поред Великог Боњинца, с његове леве стране и, код реке Рђавице, избија на магистрални пут Лесковац-Пирот. Ту, лево, преко Модре

Стене, Грнчара, Љуберађе, узводно уз реку Лужницу, пут води ка Бабушници и Пироту. А десно, правцем који је предмет нашег посматрања, пут води ка Власотинцу и даље ка Лесковцу. На улазу у Свође, код Тропшине воденице, дакле после око десетак километара проласка кроз туђу територију, пут поново ступа на подручје општине Власотинце. Пут надаље, пратећи ток реке Лужнице а затим Власине с њихове десне стране, пролази уском клисуром кроз села Свође, Доњи Дејан, Крушевицу, Бољаре, Манастириште и, на изласку из Власинске клисуре, улази у општинско средиште Власотинце.

Заплањски феномен-како су три комшијска села расцепљена на три општине и три округа

Занимљиво је питање како су и зашто села Горњег Заплања (Доњи и Горњи Присјан, Комарица, Равна Дубрава, Велики и Мали Крчимир, Штрбовац, Завидинце, Остатовица и Велико Боњинце), иако представљају природну целину (географску, економско-социјалну и транзитну), административно подељена, боље рећи расцепљена на три општине и три округа. Таквом поделом изгубила су сва села, јер су природне везе између њих новом реалношћу слабиле, а посебно Присјан који је остао у процепу, административно затворен и с једне и с друге стране. С његове леве стране, посматрано из правца Доњег Присјана, на око 3км је Равна Дубрава која припада општини Гаџин Хан и Нишавском округу, а с десне, на одстојању од 2,5км, Завидинце, које припада општини Бабушница и Пиротском округу. Доњи и Горњи Присјан припадали су општини Власотинце и Јабланичком, односно лесковачком округу. А сва три села леже на истом, главном заплањском путу, на блиском одстојању једно од другог и повезана многобројним везама, пре свега родбинским и економским. Три блиска, комшијска села сврстана су тако, административним поделама, у три различите општине и различита три округа, а Присјан се нашао на тој незавидној, деоној тачки између три окружна центра: Ниша, Лесковца и Пирота, готово у километар подједнако близу свима, а у основи врло далеко од свих.

Природни положај Присјана, у средишту пусторечког басена са највећом равницом у целом Запању и на главном запањском путу један је од најповољнијих, али је административним решењима и поделама доведен у најнеповољнији положај. Почев од веза са Власотинцем, као својом општином, па надаље Присјанац, ако би се држао територије своје општине, до Власотинца, као свог општинског центра, може стићи једино пешице, прелазом који смо већ означили, преко Букове главе и Црне Баре. У супротном, уколико жели да до Власотинца стигне ма којим превозним средством, мора да користи заобилазни пут и прође око петнаестак километара више, добрим делом и преко територије друге, бабушничке општине. Мора се признати да овакав положај није ни природан ни функционалан. Он је мештанима Присјана отежавао живот на много начина.

С друге стране, ни Власотинцу са Присјаном, вероватно, није било лако. Присјан је општинском центру био и остао нека врста слепог црева, једног издвојеног и удаљеног места, са којим је комуникација била тежа, а изградња и одржавање свега: путева, школе, месне канцеларије, амбуланте, ветеринарске станице, поштанског саобраћаја и сл., скупље. Па ипак, ништа се годинама и деценијама у статусу овог места није мењало. Зато је главно питање: зашто су се становници Присјана, својевремено, определили за Власотинце као своју општину, с једне стране, и који је интерес Власотинца био да Присјан задржава у свом саставу, с друге стране? Као, и колико је таква одлука била добра, то јест у интересу и једне и друге стране, а пре свега становника Присјана?

Мој утисак, утисак моје генерације, је да би за развој и судбину Присјана и осталих села Горњег и Доњег Запања било најбоље да се успело са формирањем једне горњозапањске општине, која би објединила интерес већине запањских села. Таквих покушаја је било. Ту улогу, разуме се, није могао да одигра Гаџин Хан, који се налази на самом улазу у запањску котлину из правца Ниша, што значи на њеној периферији. Тиме не игноришем велике и племените напоре које су руководства ове општине у последње две деценије чинила и чине на туристичкој и еколошкој

промоцији и заштити Заплања. Напротив, то је пример за углед, али када нешто просто није у центру не може да постане центар; не помажу ту никакве административне одлуке. Својевремена одлука да Гацин Хан буде одређен за једну заплањску општину је одлука града Ниша и очигледно није била у складу са потребама Заплања, по многима једног од најлепших крајева Србије.

Оваквом поделом, Присјан је доведен у један противречан и тешко решив положај. Једна његова рука остала је испружена у једном, а друга у другом правцу. Једна рука иде ка Власотинцу, као административном, општинском центру и првој најближој вароши, у којој човек мора да обави општинске и друге административне послове, али може да задовољи и већину других потреба неопходних за живот. То је поготову било важно у прошлости, јер се до вароши могло пешке, што значи без пара, и за један дан. Друга рука била је испружена ка Нишу, јер је главни путни правац водио у Ниш и даље ка Београду и свету. Кад би и данас Присјанац требало да бира, он би, кад већ нема своју заплањску општину, вероватно изабрао Власотинце за општину, а Ниш за окружни центар. У природи је човека да жели једним путовањем да обави више послова у граду, из тих разлога се у свести Заплањаца Лесковац никад није усталио као природни срески или окружни центар, јер су главни путеви и потребе више водили ка Нишу него ка Лесковцу. А ка Пироту већ никако.

Насупрот Лесковцу, Власотинце, и поред планинског гребена као природне препреке о чему смо говорили у уводу, јесте традиционално доживљавано као општинско средиште, као најближи градски центар. Како је и када та традиција успостављена, вољом мештана или политичком вољом, покушаћемо да објаснимо у овом раду. Вероватно је пресудну улогу имала чињеница да је Власотинце, упркос непостојању директне путне везе, ипак Присјану била најближа права варош, до које је човек могао у једном дану, и пешке, без пара, како смо већ истакли, да дође до вароши и увече се врати кући. У прилог овој тези иде и чињеница да су, у дугом низу година и деценија, све до пре тридесетак година, и мештани многих других заплањских села (Равне Дубраве, Великог и Малог Крчимира, Семча, Личја...),

иако формално не припадају нити су икад припадали Власотинцу, имали живе трговачке везе са градом на Власини. Само што су они користили други правац, пут који води од Равне Дубраве, преко Комарице, Гуњетине, Средора и Доње Ломнице. Пут који је, иако неасфалтиран, још увек жив; може се њиме, уз нешто тешкоћа, проћи колима и пролази се и данас. Но, да видимо!

Свој доживљај Власотинца као вароши започећу са две личне слике, не што су оне моје, него што нешто верујем да су сличне доживљаје у првом сусрету са Власотинцем имали и многи други моји Присјанци и остали Запањци. А затим ћемо, природно, уључити и документа (до којих се могло доћи), као и сећања и мишљења савременика.

Лето 1958, Власотинце, први пут

Власотинце је прва варош коју сам видео, у њој сам појео свој први бурек у животу и прве градске колаче. Верујем да је то искуство већине Присјанаца и многих других Запањаца. Довео ме је Буда Пешић, чије име овде у Власотинцу мало значи, иако је у њему саградио једну од лепших кућа и ту провео последњих десетак година свог живота. У мојој младости, у многим низу година, Буда је био легенда Горњег Запања. Увек је имао неке брзе идеје које је још брже желео да оствари (некад то и скупо плаћао). Тако је било и тог летњег поподнева:

Бибе, ајмо сутра у варош!

Не могу, немам пара, а немам шта ни да обучем, одлучно сам одбио.

Не требају ти паре, имам ја нешто, ти само накупи мало јаја и понеси.

Предвече сам по кокошињцу, у шупама, по слами и сену, тражио и купио јаја. Не сећам се колико сам скупио, али знам да сам их завезао у крпу, неку стару, избледелу мараму, и сакрио да би је ујутру, кришом од других укућана, преузео. Како смо та јаја донели до Власотинца, а да се не разбију, не знам (изгледа да су тадашња јаја стварно била тврђа), али знам да смо их донели, да смо их продали и за њих узели нешто пара.

Обичај је да се у варош иде рано, сабајле, па смо тако кренули и ми. Од нашег Голеша, истуреног заселка који лежи на једној благо уздигнутој и голој површи, силазимо до Пусте реке, а онда пут води уз брда. Пролазимо Барје, пењемо се на Куке, познато по бројним пастирским колибама и трлама, и стижемо на Јарчево бојиште, зараван испод највишег врха Крагујчице. Одавде, поглед пуца на Запаље, на Суву планину, божанствен заиста, али наш пут, наше намере воде на супротну страну. Благом низбрдицом спуштамо се, најпре, до Киримицијског кладенца, а онда све стрмијом стазом и све ниже до Лукине падине, кроз коју тече Раковац. То је невелики поток, али са нестварном бистрином и поток који никад не пресушује. Све реке у околини могле су да, током врелих, сушних лета, изгубе снагу и ток, једино је Раковац одолевао, изводећи увек исти, мелодични напев. Ту смо ми, чобанчад ситне стоке, директно из потока пили воду, а често се, у вировима, за летњих месеци и купали. И управо ту је била гранична линија. До потока је било наше, а од потока њихово, црнобарско. У својој дечијој машти све што није било наше доживљавао сам готово као непријатељско. До тог потока, до Лукине падине је и мени било све познато и јасно. А одатле, од потока, путања је поново кретала увис, уз планину, и – у непознато.

Водич кроз непознато, и једини ослонац, био је Буда Пешић. Три године је био старији, а мени се чинило триста. Ишао је напред хитрим, спретним кораком, а ја сам га, неколико метара иза, с муком следио. Запињао сам из петних жила, да не заостанем, да се не обрукам. Душа ми је често била у носу а срце играло у грлу и чинило ми се да ће сваког трена излетети, а ја се срушити на земљу, и заувек. Ово ће разумети само онај ко је, као слабија страна, пешачио са старијим и јачим од себе. Около је господарио само немилосрдни, злокобни мир планине и осећао се тамни, тешки мирис букове шуме. Нигде човека, сунца, ни помоћи.

Пели смо се мрачним, шумским тунелом, коме се крај није назирао. И баш у тренутку, кад ми се чинило да сам дефинитивно готов, да ћу капитулирати и срамно признати да не могу више или да ћу се, просто, срушити, Буда је објавио да стижемо на врх. На Букову главу, одакле се, у далекој измаглици, назирало

беличасто Власотинце. Био сам двоструко спасен. Прво, Вођа је великодушно одредио да можемо, најзад, мало и да одморимо. Да седнемо и поједемо хлеб са сиром који смо понели од куће. А друго, још важније – пут се одатле стално спуштао и све је ишло лако. Од Букове главе брзо смо стигли до Црне Баре, села које је, у причању мојих Присјанаца, било најзаосталије и најгоре село на свету. Зато сам се, с посебном пажњом, загледао у њихове куће, штале, дворишта, ретке јутарње пролазнике, и – нисам видео у чему је разлика.

Нешто ниже од Црне Баре ушли смо у појас власотиначких винограда, у море винограда, како се мени тада чинило. Нисам се могао начудити толиком благу... У мом Присјану било је тек неколико винограда племенитије сорте, оних који су се обавезно прскали на посебан начин и чији је укус био неупоредив са сваким другим плодом. Сви су били власништво фамилије Поповић, колико се сећам. Били су добро неговани, али и добро брањени, па је нама, деци, тешко било допрети до којег грозда. Већина пак породица имала је обичне винограде, лојза која се нису ни бранила ни прскала. Обично са много трешања, које су прве цветале у пролеће и прве стизале на род, и праски, које су дозревале подјесен, кад и грожђе.

Не знам, разуме се, ког је тачно датума пало наше путовање, није се тада гледало у календаре као сада, али знам да је било зрело лето и да су се неки гроздови већ руменили. Горео сам од жеље да се сагнем, да откинем бар неко зрно. Поготову што у рано јутро још никога није било од власника, али мој строги Вођа је неподмитљиво грабио напред, не марећи за заводљиве осмехе и мирисе набубрелих гроздова и, вероватно, не слутећи моја искушења. Тако је било све до улаза у град.

Шта памтим?

Памтим велики гвоздени мост на улазу у варош, доња варош је тада још била у повоју. Памтим како сам јео свој први бурек и прве слаткише у градској посластичарници. Полако и свечано, као кад се иде на причест. Буда је све објашњавао: „ово је баклава, а ово тулумба“, речи за које дотле нисам знао да постоје. „Најслађе је кад се једу заједно“.

Лето 2011, Власотинце, педесет три године после

Једно кајање увек стоји, и ако одеш и ако останеш.

Они који су остали да живе у завичају увек ће прекоревати себе што нису отишли, што нису покушали да се домогну нечега бољег, неког друкчијег, можда лепшег и богатијег света и живота. Они пак који су отишли, увек ће остати да чезну за својим завичајем. Јер истина је: само у завичају човек зна страну света на коју сунце изгрева, у њему се, од свих светова које ће упознати, ипак осећамо најмање изгубљено. Није случајно што се многи, пред старост и смрт, враћају.

Један сам од оних који су отишли. Тада признајем, без жаљења.

Притиснут материјалном бедом, ништа лепо нисам видео у завичају, чинило ми се да је све велико, и мени важно, врло, врло далеко одавде. Да је прави живот „негде другде“, како сам касније читао код Кундере. Како су се године множиле, међутим, поглед се мењао. Од постепеног прихватања завичаја, уочавања његових лепота и вредности, до обожавања. Можда чак и некритичног. У последње време знао сам често да кажем: „Да Ужичани имају реке такве бистрине какве су Љуберађа и Власина, а не мутну Ђетињу, слике о њима не би се скидале са екрана, а шта се зна о нама?“ Негишовао сам, наравно, не доводећи у питање посебност и лепоту ужичко-златиборског краја, већ алудирајући на нашу много пута доказану неспособност да пласирамо и тако очигледне, тако непорециве вредности.

У мају 2011. вратио сам се у завичај. Не изненада.

Жеља је одавно кљуцкала по мозгу, а онда су се породичне и неке друге сказаљке склопиле, па је то постало могуће. Изабрао сам Власотинце, да баш у њему проведем неко време, и не случајно. То што је, релативно, близу родном Присјану јесте био важан разлог, али важније од тога је да је Власотинце истински лепа и ретко згодна варош за живот. Оно представља редак спој једног врло урбаног насеља (старе добре чаршије снабдевене

свим и свачим) и готово нетакнуте природе у блиском окружењу. Са лепотицом Власином по средини, као главним градским украсом, и венцем околних брегова и брда. Ретко где је могуће, као у Власотинцу, да се из центра града (у коме се може уживати у благодетима цивилизације) човек за тили час, за три до пет минута, обре у чисту природу. На власински кеј и надаље, у брда или уз реку. Да поново ужива, сада на дуги начин. И нема гужви по граду, сем петком, које су у већим градовима, а у Београду посебице, постале просто несношљиве. Све се овде, без тензије, лако и брзо завршава. И људи су, већином, питоми и добри. Можда мало прерадознали, за мој укус и навике.

Мало је дана у мом животу када сам тако обилато уживао, као лета 2011, у добрима што их пружа један град и један простор – Власотинце са околином. Пео сам се, дечачки радосно и лако, до Брезовице, Јастрепца и Лопушње, с једне, и Црне Баре или Гуњетине, с друге стране, и нисам могао да се одредим с које стране је поглед на град лепши. Ни с које стране Реке, леве или десне, је пријатније засести уз кафу, у ведре јутра и благе вечери. Идиличну слику квариле су често, безбројне поворке паса луталица, присутних на сваком делу града и у свако доба дана и ноћи, поганећи га и прљајући непрестано, а повремено приређујући и праве журке. Бучне и опасне. Свуда, а понајвише на главном градском тргу. Мислим да нигде нисам видео више паса луталица на једном месту, но нисам приметио да се ико због тога узбуђује.

стигао сам овде старим и дотрајалим Југом, рачунајући да ми ауто много неће ни требати, јер ћу до свог Присјана, кад год затреба, скокнути аутобусом, а за краће дестинације имам – ноге. Но, управо тих дана, негде почетком јуна 2011, док сам се ја бавио сопственим смештајем, укинута је и последња аутобуска линија на релацији Власотинце-Присјан. Превозник Нишекспрес је закључио да је, због малог броја путника, та веза неисплатива и, надаље, неодржива. Тако је затворен круг, па смо се у погледу повезаности Присјана са својим општинским центром, вратили на стање од пре 50 година, време кад је пешачки прелаз преко Букове главе и Црне Баре био главна спона између заплањског

дела општине и општинског центра. С тим, што је стање сада било неупоредиво теже, и депресивније. Стара, традиционална стаза је урасла и – постала непроходна. А и да није, старице и старци, који чине главнину становништва Доњег и Горњег Присјана, тешко да би могли на овај пут. Они се, тешкоћом крећу и по властитом дворишту.

Укидање ове линије, међутим, подстакло ме је да се, најпре, присетим доба своје младости, када се у варош, односно Власотинце, искључиво ишло пешке. А онда и да размислим и, колико је могуће, истражим зашто је Присјан ушао у састав Власотинца и ту остао више од пола века, иако се између њих, као природна препрека, испречила Букова глава, која са 901 метром надморске висине представља други највиши врх планине Крушевица.

Два села, а центар заједнички

Постоје у Запаљу два Присјана, Горњи и Доњи. Горњи се првобитно формирао највећим делом око Реке штрбовачке, а мањим уз реку Ропот по којем је тај истурени заселак и добио име. Доњи Присјан се, такође, најпре формирао на уском простору, око Реке комаричке, а тек касније су, на издвојеним појатама односно гумнима, настали већи доњоприсјански засеоци: Голеш, Пуста и Смрдан. Иако се, у међувремену, много тога променило, мештани и једног и другог Присјана и данас, кад год крену на локацију где је настало прво насеље, кажу: „Идем у село“.

Насељавње и формирање села у благо проширеним клисурама штрбовачке и Комаричке реке, на њиховом улазу у пусторечку низију је природно и оправдано из више разлога. Први и најважнији услов за живот људи била је вода, вода за домаћинство али и довољно воде за стоку. Зато су наши преци пажљиво одмеравали будућа станишта и опредељивали се, најчешће, за пределе поред река или пределе богате изворима.

Други, не мање важан, услов је да локације насеља буду скривене, подале од главног друма, од турских каравана и потера. Не треба заборавити да је запаљском котлином од Ниша преко

Гациног Хана, Личких Ханова, Горњег Заплања и надаље кроз Луберађску клисуру и Лужницу, водио важан каравански друм ка Пироту, Софији и Истанбулу. Првобитна станишта и Горњег и Доњег Присјана су била тако скривена у клисурама река да су, са главног друма, била тешко уочљива. То, разуме се, није било случајно и није била карактеристика само заплањских села. И већина сеоских насеља у другим крајевима централне Србије формирана је по сличном принципу, што даље од главних турских саобраћајница. Заборављамо, а не би требало никад, да смо дуго, врло дуго (у овим нашим јужним крајевима чак пуних петсто година) били голо робље, незаштићен, прогоњен, злостављан и убијан народ. Ретки тренуци мира и спокоја зависили су искључиво од добре воље локалних господара, али ни добар локални господар, а било је таквих међу Турцима, није вас могао заштитити од обести турских војника (сејмена), харачлија и других опасних пролазника. Излазак Срба на путеве, на раскрснице је нова појава и дешавала се постепено, по ослобођењу и учвршћивању националне самосталности, током друге половине 19. века и прве половине 20. века.

Излазак Присјанаца из својих скривених клисура и станишта на главни друм започео је пре нешто више од једног века. Наиме, после утврђивања садашње трасе и изградње заплањског пута, једно домаћинство, домаћинство Стевана Стојиљковића из Горњег Присјана је 1907. године прешло у Ливађе и населило се поред раскрснице. За њим су се угледала још нека домаћинства, па је тако образован нови заселак крај највлажнијег дела Ливађа који се звао Драјчина Бара, по чему је и ново насеље добило име. Ово друмско насеље је временом расло. Отваране су радње услужних делатности: занатске, угоститељске (кафане) и трговинске (дућани, продавнице), па је постало прави занатски центар, а улица је добила паланачки изглед. Током шездесетих и седамдесетих година прошлог века било је више од 20 занатских радњи, кафана и продавница. Драјчина Бара је имала готово све занате, потребне за живот људи овог краја: кројаче, обућаре, коваче и поткиваче, бојације, пекаре и симиције, клонфере односно лимаре, коларе, каменоресце, више продавница и више

кафана. Драјчинобарци су се разликовали од осталих мештана Горњег и Доњег Присјана, јер се нису бавили пољопривредом – живели су од својих радњи и својих заната и постепено усвајали неке облике градског, урбаног начина живота.

Овом живом трговинском- занатском центру посебну динамику дало је образовање пијаце (уторком) средином педесетих година, која је радила врло успешно. Продавала се некад највише стока, а данас поврће и индустријска роба, која најчешће долази из моравског краја. Пијаце су постојале и у оближњим селима Личју и Великом Боњинцу, али ниједна није била тако популарна и окупљала више људи као што је била пијаца у Драјчиној Бари. У погледу заната, трговине и пазара Драјчина Бара је постала средишно насеље, главни центар Горњег Заплања, према којој су природно били окренути не само становници Горњег и Доњег Присјана и Комарице, села која припадају општини Власотинце, него и мештани Штрбовца, Завидинца, Остатовице (општина Бабушница), Равне Дубраве, Великог и Малог Крчимира (општина Гаџин Хан).

Током времена све већи број Горњоприсјанаца напуштао је своје старе куће и градио нове у непосредној близини главне драјчинобарске улице, чиме се Драјчина Бара знатно увећавала. Сличан процес ишао је и из супротног смера, из правца Доњег Присјана. Доњоприсјанци су постепено напуштали своје првобитне куће, грађене често на уским, неприступачним теренима, прелазили мост на реци Ропот и своје нове куће градили у равници с обе стране правог пута који је водио ка Драјчиној Бари. Тако су се Доњи и Горњи Присјан, у намери да се приближе Драјчиној Бари као центру готово сасвим саставили. Међутим, нека врста неписаног правила је поштована и у тим новим кретањима становништва, свако је градио куће са своје половине од главног пута и главне улице и тај неписани принцип није ниједном прекршен.

Драјчина Бара је територијално припала Горњем Присјану, али, у основи, она је одувек била не само занатско-трговински него и административни центар за оба села. Плански су образоване заједничке институције: месна канцеларија, осмогодишња

школа, здравствена и ветеринарска станица, пијаца, својевремено Задружни дом и Дом културе, као и специјализоване продавнице за одређене врсте робе: гвожђе, текстил и прехрану. Од посебних установа, Доњи Присјан је имао само основну четвороразредну школу, данас подручну са два-три ђака, и једну малу радњу прехранбене робе. Доњоприсјанци никада нису доживљавали Драјчину Бару као део Горњег Присјана, већ као заједнички трговинско-административни центар. Село Горњи Присјан за њих је почињало тек кад се прође Драјчина Бара, смером ка старом насељу, Штрбовцу и Сувој планини.

Поготову је то важило за становнике засеока Голеш (Голеш мале), одакле је и потписник ових редова. Голешанцима је Драјчина Бара и географски ближа у односу на центар Доњег Присјана, до ње нису морали да прелазе реку што је било опасно док није саграђен мост, па су и четвороразредну школу похађали у Драјчиној Бари, а и свим другим потребама били искључиво ослоњени на ово насеље. Кад год је требало: по пошту, у продавницу, у месну канцеларију, у неку занатску радњу, правац је био само један – Драјчина Бара. О пијаци да и не говоримо, јер о том феномену обавезног одласка на пијацу уторком сваког покретног становника ових села говорићемо у посебном одељку.

Какви су односи у прошлости владали између ова два села, између Горњег и Доњег Присјана, тешко је данас, са овог временског одстојања, тачно установити. Сигурно је долазило повремено и до сукоба интереса у многим заједничким пословима и акцијама, у грађењу Задружног Дома, школе, путева, оснивања и одржавања месне канцеларије и пијаце, запошљавања својих људи у установама и сл. Али је ветар времена учинио своје, обезвредио и поништио и сагласности и сукобе, и пријатељства и непријатељства. Главни носиоци тих акција су углавном сада под земљом, и неке податке, када је шта рађено и грађено, могуће је пронаћи, али је тешко реконструисати и дочарати дух једног времена, што је много важније.

Из детињства сећам се неких разговора, углавном мојих комшија Голешанаца и Пусторечана, у којима су се Горњоприсјанци помињали углавном у негативном контексту, са

неповерењем, подсмехом, па и огорчењем. Најчешће одмахивање главом и речима: „Ма, пусти, жутке су то!“ Нисам тада, а не знам ни сада шта им је тачно значила реч „жутке“, али очигледно да је употребљавана у погрдном значењу. Данас, мислим овако: негативне реакције Доњоприсјанаца биле су, углавном, израз слабости, немоћи и зависти у односу на своје прве комшије. Показало се, у дугом низу година и деценија, да су Горњоприсјанци били знатно спретнији, вештији и способнији, нарочито тамо где је требало да се узме пара, да се лакше живи. Уосталом, творци Драјчине Баре, као трговинско-занатског центра, искључиво је дело Горњоприсјанаца. Њихови људи су држали све радње, и занатске, и трговинске, и угоститељске. И њихови људи су, такође, традиционално руководили месном канцеларијом и школом. И њихови људи су се боље пласирали и имали већи утицај у општини. То је Доњоприсјанцима тешко падало, много пута су сигурно били изиграни или надиграни у заједничким договорима и акцијама, а дешавало се, вероватно, и да у драјчинобарским радњама буду преварени ценама или закинути на мери, па се због свега тога формирао осећај неповерења и угрожености, који се испољавао, понекад, и на овај, погрдан начин. Доњоприсјанци су у свему улагали више снагу и срце, а Горњоприсјанци рачун и главу. А гола снага и срце никад, па ни данас (данас можда посебно), нису пролазили и не пролазе добро.

Србислав Миленковић

ЗАПИС ИЗ ДОЊЕГ ПРИСЈАНА

ДУВАН МЕЊА ИЗГЛЕД СЕЛА

Наша реч – Лесковац 16. 7. 1976. Зоран Јовановић

Пут од Власотинца, дуг тридесетак километара, овом приликом нас је водио у село Доњи Присјан, које се налази на тромеђи општина Власотинце, Бабушница и Гаџин Хан.

Село Доњи Присјан је, по настанку, веома старо. Чак и најстарији мештани, којима смо се обратили за „помоћ“, нису могли да нам пруже тачан одговор на питање о настанку села. Међутим, по изгледу, у оно што смо се и сами уверили, ово село ни издалека не подсећа на типична села у овом крају. Нове зграде, прилично добро уређени сеоски путеви, новоизграђени водовод, бројне антене ТВ пријемника и друго, довољно говоре да је реч о једном веома модерном и врло напредном селу.

Доњи Присјан, данас има 196 домаћинстава и близу 1 200 становника. У селу постоје, и како нам рекоше врло успешно раде, скоро све друштвено-политичке организације: одељење СКЈ, ОО ССО, СУБ НОР, ССРН и друге. Ипак, чини се, највише се очекује, уједно и тражи, од омладинаца, који су, иако немају све услове за нормалан рад, носиоци свих активности у селу. О томе **Властимир Поповић**, један од најактивнијих омладинаца, каже:

ОО ССО броји 40 сталних чланова. Већи број, међутим, је одсутан због посла или школовања. – Иначе, каже Поповић, рад омладинаца, огледа се у решавању комуналних проблема у насељу, као и организовању разних културних манифестација. Међутим, због велике удаљености од Власотинца, чијој општини припадамо, често нисмо у стању да се активно укључимо у манифестације већих размера. Ипак, иако без услова за нормалан рад, ми смо више него задовољни постигнутим резултатима.

Мештани Доњег Присјана су углавном пољопривредни произвођачи. Највише саде дуван, док се нешто мања површина налази под пшеницом и кукурузом. Да је дуван у овом селу

култура број један, потврдио нам је **Миомир Јовановић**, један од најбољих и једини удружени произвођач дувана из овог села. Он каже:

Ове године, по нашој евиденцији, мештани Присјана су засадили нешто више од пет милиона дуванских струкова. Јер, повољни климатски и земљишни услови за производњу дувана омогућују да пољопривредници са својих површина остваре највеће приходе управо од дувана.

Међутим, захваљујући производњи дувана мештани Доњег Присјана не само што остварују лепе приходе, већ су успели да изграде водовод чија дужина износи близу 15 километара. О томе Миомир Јовановић, такође и један од најактивнијих на пољу решавања комуналних проблема у насељу каже:

Пре неколико година започели смо, и веома успешно привели крају, изградњу водовода у дужини од 15 километара. Изградња водовода стаје више од 300 000 динара, а што се радне снаге тиче, евидентирано је преко 6 000 радних дана. Сада сва домаћинства у селу имају здраву пијаћу воду.

Поред изградње водовода, моста у самом селу, нових и модерних кућа и друго, мештани Доњег Присјана планирају још неколико веома важних акција. О томе, **Маринко Ранђеловић** члан Савета Месне заједнице каже:

Пре свега, нама у овој години предстоји изградња још једног моста, као и завршетак пута кроз село, изградња просторије за потребе друштвено-политичких организација и читав низ других не мање, важних акција. За изградњу моста утрошићемо близу 70 000 динара, изградња друштвене просторије стајаће око 100 000, док ће за поправку путева бити потребна само радна снага. Ми се надамо да ћемо све ово на време и квалитетно урадити.

И тако, мештани Доњег Присјана приводиће акције крају, и то захваљујући дувану. Јер, како кажу, то им је „национално благо“, а нама преостаје да сутра, када успешно обаве радове на изградњи пута, моста и друштвених просторија, кажемо поново коју реч о марљивим произвођачима дувана и њиховим вредним подухватима.

ЗАБЕЛЕЖЕНО У СЕЛУ ДОЊИ ПРИСЈАН

ТАМО ГДЕ СЕ ЗАПЛАЊЕ ЗАВРШАВА

Народне новине Ниш 17-18. октобар 1998. Негослава Станојевић

Испод обронака Суве Планине, ометено венцем брдашца која му употпуњавају живописност, своје „старачке“ дане живи у селу Доњи Присјан, припадајуће општини Власотинце а упућено највише на Ниш и Гаџин Хан. Има становника готово једнако као и бирача, школу са шест ђака, два „затворена“ рудника и тридесетак момака старијих од 30 година. Још нема телефона, ни девојке које би се удале за мештана, ни злата које повремено траже упорни копачи...

А ни Доњи Присјан није заобишла златна грозница. Копачи злата повремено, ноћу и непримећени, и ово село походе у потрази за лако стеченим богатством. Иза њих остају оскрнављени сеоски записи – столетно дрвеће које је давно освећено и које је више од 200 година нетакнуто стајало на свом месту. Моторном тестером оштећено свето дрво – миро, сведочи о вандализму оних којима ни сеоске светиње нису свете.

Смештено испод обронака Суве планине, између брдашца Голеш, Јарчево бојиште, Крагујчица, Прљевина, Коларница, Лепи пребој, Састанци, Преслап, Шиљегарник, Рудиште, Мале баре и осталих, који му употпуњавају живописност, своје „старачке“ дане живи село Доњи Присјан. Административно припада власотиначкој општини, али су мештани, махом, упућени на Ниш и Гаџин Хан, где већини живе деца, где иду у школу и код бољих лекара, где долазе у куповину и где, све чешће, славе породична славља, од венчања до рођендана и крштења.

Али, сви Присјанци себе сматрају Заплањцима, не хајући за неке „научне“ тврдње да се Заплање протеже само до Душника или нешто мало даље. И, као и сви Заплањци који су градили куће у Нишу, махом су их лоцирали на Трошарини, одавно популарно названој „заплањским насељем“.

СТАНОВНИКА КОЛИКО НЕКАД ЂАКА

Доњи Присјан на бирачком списку има око 200 имена, а број становника је за једва педесетак имена дужи, будући да је и ово село које лагано одумире. Баш као и сеоска школа у коју иде шест ђака до четвртог разреда (учитељица путује из Власотинца) а некада, у предратно и поратно време, у њој се ширио жагор и смех око 250 ученика.

Када заврше четири разреда, и ових шесторо ће у школу која се налази у суседном селу, Горњем Присјану. Уколико их родитељи до тада не одведу у град. За последњих годину дана у овом Присјану родило се једно дете. Али зато најстарији становник, Јаков Пешић, има скоро 95 година, живи сам и још ради – копа, коси, убира летину, као да је млад и здрав. А здрав, каже, јесте захваљујући сеоској реци Ропот преко које почиње да прелази бос чим се отопи снег. Старина Јаков верује да му ропотска вода доноси здравље, од како му је бољка у ногама попустила када је, пре много година, први пут газио реку, случајно. У селу постоје два затворена рудника – један је само пробно радио, али се испоставило да нема довољно урана за експлоатацију, па је одмах и конзервиран. Други, рудник глине – овде кажу уме, радио је све до пред рат. Експлоатисали су га „Неметали“ у Врању, а непрерађена руда се одвозила за Хрватску. Осим што је на копу радило двадесетак мештана, село и није имало никакве користи од читавог посла, па нико и не жали. Бар нема прашине кроз село за камионима који су одвозили уму. Старији још памте како су жене из околних села, на коњима одвозиле ову глину, користећи је некада као средство за прање. Сада је тек они ретки, који верују у њена благотворна дејства, користе за прање косе.

Доњи Присјан је у овом крају познат по стругари за дрва, мењачници за брашно и – циганском оркестру врских музичара који увесељавају слављенике од Пирота до Ниша, па и шире. А надалеко чувени су његови печалбари, чију су славу проносили преци садашњих Присјанаца. Некада се знало – чим гране пролеће, из сваке куће макар један, а често по два-три циглара, крећу у печалбу. И враћају се о Митровдану, да донесу зарађено и

уштеђено да се кућа обезбеди за зиму. Данас их је једва двадесетак али вредних и познатих, које „газде“ на цигланама и црепанама редовно рачунају.

ПОСУСТАЛЕ ДУВАНЦИЈЕ

Некада је ово село било познато и по произвођачима дувана. Данас, незадовољни ценом, смањили су производњу а неки и потпуно престали. Живи се од сваштарења – мало стоке (највећи сточар има 11 крава), мало кукуруза, жита и пасуља, ту и тамо нових засада вишње која је тренутно актуелна или јагоде, чија се производња полако гаси.

У селу нема девојке за удају, тврде мештани, јер се свака стасала одмах удаје, одлазећи далеко од села. Али зато има тридесетак момака старијих од 30 година, за које мештанке не хају. Још нема ни телефона, иако су им давно узете паре. И то је можда боље, кажу него да им „увале“ неку стару централу преко које не би могли да комуницирају ни међусобно, а камоли са децом и родбином широм земље и света, какав је већ случај са суседном Равном Дубравом.

Упркос златној грозници, Доњоприсјанци верују само у свој труд и зној.

Печалбари се већ враћају у своје домове, летина је убрана, чекају се паре од, с муком узгајаног дувана, које ће да покрију тек коју ставку у кућним трошковима. Углавном, живи се као лане и као што ће се живети наредних година, а тек по која свадба или испраћај у војску унесу мало радости и весеља у свакидашњицу.

Политика експрес, Петак, 7. август 1981 . Властимир Поповић

Читалац – пешак: Милисав Илић Члан библиотеке у Власотинцу

Милисав Илић

НАЈСТАРИЈИ ЧИТАЛАЦ

Мало је људи, поготово земљорадника који остају тако дуго верни књизи. Милисав Илић, од недавно пензионер, из Доњег Присјана је вероватно најстарији члан власотиначке библиотеке. За годину дана навршиће осамдесету, а још редовно чита.

Први пут сам се уписао у библиотеку у Ваљеву 1945.године. После мог повратка у родно место (1950), постао сам члан библиотеке у

Власотинцу. Пошто сам лети био печалбар, пријављивао сам се библиотекама где сам радио. У слободно време одмарао сам се читајући књиге.

Зими кад се вратим кући, једном недељно одлазим у Власотинце да променим књигу. До пре неколико година сам ишао пешице (30 километара) а у последње време аутобусом јер ме ноге издају – прича старина Милисав Илић.

На питање шта је најрадије читао чика Милисав каже да су то књиге из историје, и то историје ропства српског народа под турском влашћу.

Милисав Илић је и члан ловачког удружења. Редовно одлази у лов на зечеве.

ВИЂЕН СЕЉАК УВЕК МОРА ТРПИ

Негослава Станојевић

Овија млади си ништа не знају. Они јоште мисле да све почиња од њи и да је све онак како они мисле да је било и да ће буде. Нос н- умеје јоште да си обрише, оно ће ми на мене објашњује како тој што смо ми мислели да је било, неје било и како смо си сами криви ако смо трпели што смо трпели.

Куј је могал да ви забрани славење славе, сами сте си такој тејали!?

Куј ви могал натера у СРЗ, ако несте тели да будете задругари!?

Куј је могал да знаје да ли си ти работил у Голему шуму на празник, кад там никуј и не прооди и да ли је нека жена заплитала ели ткала некво у кућу, куде ју никуј не види и не чује?!

Е па видиш, дете моје, деда ће ти рекне, да знаш и да престанеш јемпут сас тија глупос, ко да си ти најпаметан и ко да не знаш кво се мож уреди сас влас која оће по њојно да буде и сас лоши људи који оће да су при влас.

Кад се заврши онија рат, момче сам бил, ал сам довољни памети имал да све видим и којо сам н- умејем да разберем, да си питујем татка и деду и да ми они, престаимо, објасне и отворе очи.

Кад влас оће нешто д- уработи ели да постигне нешто на које народ неје навикал, они изаберу најбољи људи у село, домаћини, који други цене и када и не воле. Па њи притисну, да буду први. Такој е било и сас славе и сас СРЗ. Неје дошал ни Тита ни онија из Словенију и из Хрватско да ни забрањује славење славе, него наши, овија подрепаши. А те виде да си запалил славску свећицу, одма у Власотинце праћају депешу, тија и тија славил славу. Гости су му били тија и тија...знало се и које су причали и да ли су и краља помињали и кво се мисли од комунисти и од Титу.

Па домаћина, по славу, одма у затвор. Кво му работе, никуј и не прича и не питује, али он од јутре, чим излезне из затвор, улезне, викају, добровољно, у СРЗ. Онија битанге и божљаци, који

никад ништа несу имали, који куче неје имало за кво да увати, на који ни парадед, ни деда, ни татко никад ништа несу стекли, него само гледали куј колко и кво има, једва дочекали. У СРЗ су исти и онија који је најбољ домаћин и тија који си је цел век лежал под шљиву која и неје његова и чекал да му од небо нешто падне... Па домаћин уштумел и гледа како пропада, а на онија што су по једно њивче унели у задругу, прае се куће и дизају се спратови.

Младен Поповић

У наше село им је било само да Поповци пристану, најбогата вамилија од како је село. Ако они легну на руду, проблеми неће има више. Па су Поповци висели по затвори, докле се не проспаше, па пристањују на све којо влас тражи од њи. Деда Младена Поповога си је зет пријавил да слави славу, големи комуниста и ћата беше, па да се додвори на главешине. А ако си комуниста, таг па још по неси смејал, ни славу да славиш, ни у цркву да се венчујеш, децу да

крштевљаш, да кумујеш...

Крили су се који су тели да се договоре ели су се плашили да остану без посо. Који си је тејал се венча ели крсти дете, ишал је у цркву у десето село, куде га никуј не знаје. А наш тетин Тоза, бил је писар у месну канцеларију, кад су му рекли да више не смеје д- иде на славу код људи, рекал им- „нема да идем нигде, али код мојег шурака Сибина мора д- идем, туј ми не мож забраните“. И доодил си је код нас, и кад је се смејало и кад се неје смејало иде по славе.

А тек па задруге, муку су си газде и домаћини натерани да улегну, имали сас онија нерадници и лењштине- по имање међе раскопане, све колективско, стока коју су унели у задругу ненарањена, никуга није брига за туђо, плугови, дрљаче и сејалице разврљани које- куде, и на крајке се све дели које се роди. Џабе су им доводили краве из Колубару и коњи из Војводину, кад од стоку

никуј не води ред, тој неје навикло да порани и омркне на њиву и у шталу. Тија си је такав и у његово и у туђо и у колективско.

Затој и пропадоше. Исекоше манастирску шуму и на гоца људи забрани, да припрае колективску салу, сиротиња се овајди малко од газдинско и од туђо, па се изделише некако. Њиву си је сваки узел његову, стока ако је остала које си је кво увел тој си је и извел, онија коњи из Војводину испродаваше. Једнога купи Аранђел Тимотијин, па је сас њега возил младенци по свадбе у чезе.

А неје се ни у поље смејало работи кад су празници. Неје се забрањувало да се работи кад је црвено слово, кад се пражњују свеци, него уведоше па не смејеш да сејеш, копаш, ореш, кад је 1. мај, 7. јули, 29. новембар...лепо време, поглеђујеш у небо, али, а искочиш на њиву, ете ги милицајци из Власотинце, пешки преко Букову Главу, сасвема шињели и сас пушке на рамо. И правац пред кућу на онога пријавенога да је работил на празник. Да се јутре јави у Власотинце. Ако га и не казне, доста му је што је изгубил дан и ишал пешки тријес километра преко планину.

После кад мину тој лудило, сви викају, „морало се, кад ни нареде мора слушаш, ели ћеш останеш без работу, и нас ће ни набију по апсу...“ а кад повикаше време пројде, тија исти забраили кво је све било, па викају, „ма јок бре, никуј никога неје јурил ни забрањувал, људи сами несу тејали славе славе и комшија комшију је пријављувал из завис и пакос.“

Може вас да ви учи коме кво прдне на памет, али има још живи људи који знају како је било. А тој што су тија који лажу погласни и што имају терет на душу, па си га оће скину сас оправдања од која си нема везе, тој мож окачиш мачке на реп, па нека га разноси докле га ветар не раздува. До јучер су јашали попа ко коња и вукли га за браду, па први потрчаше у цркве и да љубе руке на попови, и да свете водицу, кад су престали да бране да се иде у цркве.

РОДОСЛОВ

Поповићи су добили презиме **ПОПОВИЋ** јер су генерацијама били свештеничка породица. У породици Поповића било је, према предању, до средине 19. века узастопно 17 свештеника. Данас око 93 000 људи носи ово презиме, а најзаступљенији су у северним крајевима Србије, Војводини и у Београду. Различити огранци Поповића славе различите славе, а међу заступљенијим је Ђурђевдан.

Родослов почиње од Стојка овако:

Стојко има три сина и то: Крсту, Стојана и Стаменка.

Стојан, син Стојков, има четири сина и то: поп Ивка, Гроздана, Николу и Пешу.

Поп Ивко има сина поп Ранђела.

Поп Ранђел има пет синова и две кћери, и то: Глигорија, Јована, Игњата, Пејчу, Вељка, Митру и Пејку.

Од Глигорија није остао пород.

Поп Ранђелова супруга Убавка је родом из Завидинца од породице Тропшаци.

Пород од поп Ранђелових синова и кћери:

Јован, други поп Ранђелов син, има два сина Стојадина и Светислава. Јованова супруга Стана, родом је из Сопотнице од породице Стојичић.

Први Јованов син Стојадин има два сина Добривоја и Пантелија.

Добривоје, први син Стојадинов, има сина Милентија, а супруга му се зове Стевка, родом из Равне Дубраве од породице Недељковић.

Добривојев син Милентије има две кћери Гордану и Весну. Милентијева супруга зове се Јагода родом из Мазгоша, срез димитровградски.

Стојадинов други син Пантелије има једног сина и две кћери: Владислава, Србиславу и Словену. Супруга Пантелијина зове се Косовка, родом из Завидинца од породице Лепојин.

Владислав, Пантелијин син, има сина Александра. Супруга

му се зове Мара, родом из Заблаћа код Шапца.

Александар, Владислављев син, има две кћери Катарину и Теодору. Супруга му се зове Марина, родом из Руме.

Јованов други син Светислав има два сина и две кћери: Витомира, Благоја, Радмилу и Надежду. Светислављева супруга зове се Даница и родом је из Доњег Присјана од породице Златковић.

Светислављев син Витомир има два сина и три кћери и то: Часлава, Симу, Винку, Зорицу и Светлану. Супруга Ружа родом је из Доњег Присјана од породице Гуњаци.

Часлав, први син Витомиров, има две кћери Мају и Милену. Супруга му се зове Радунка, родом из околине Лебана.

Сима, други Витомиров син, има два сина Ивицу и Владицу. Супруга му се зове Вера, родом из Коцељева.

Ивица, први Симин син, има две кћери Ивану и Јовану. Супруга му се зове Биљана родом из Коцељева.

Други Симин син Владимир има кћер Неду, а супруга му се зове Лидија, родом из Шапца.

Поп Ранђелов трећи син Игњат има једног сина и три кћери: Миливоја, Круну, Крстану и Трајку. Игњатова супруга зове се Велика, родом из Равне Дубраве од породице Недељковић.

Игњатов син Миливоје, има три сина и три кћери: Чедомира, Радомира, Драгомира, Загорку, Савику и Смиљку. Миливојева супруга зове се Наталија, родом из Великог Крчимира од породице Попадић.

Чедомир, први Миливојев син, има два сина и три кћери: Драгослава, Петра, Симку, Смиљеву и Славицу. Супруга му се зове Зорка, родом из Доњег Присјана од породице Милошевић.

Драгослав, Чедомиров први син, има сина Марјана и кћери Гордану и Милену. Супруга му се зове Милана, родом из Доњег Присјана од породице Митровић.

Марјан, Драгослављев син, има кћер Јовану. Супруга му се зове Данијела, родом из Лесковца.

Петар, други Чедомиров син, има сина Сокола и кћер Невену. Супруга му се зове Љиљана, родом из Душанова код Лесковца.

Сокол, Петров син, има кћер Јасну. Супруга му се зове Јелена, родом из Велике Грабовнице код Лесковца.

Радомир, други Миливојев син, има три сина: Драгија, Будимира и Миломира. Супруга му се зове Вера, родом из Личја од породице Николић-Пећанци.

Радомиров први син Драги има сина Николу и кћер Милену. Супруга му се зове Ката, родом из Тузле (БиХ).

Драгијев син Никола има кћер Сару. Супруга му се зове Снежана, родом из Ниша.

Драгомир, трећи Миливојев син, има кћер Милену. Супруга му се зове Љубинка, родом из Великог Боњинца од породице Баба Галини.

Поп Ранђелов четврти син Пејча има четири сина и две кћери: Илију, Марка, Душана, Драгољуба, Божику и Зорку. Супруга му се зове Ђурђа, родом из Великог Крчимира од породице Поп Костини.

Пејчин први син Илија има пет синова и две кћери: Видена, Светомира, Владимира, Божидара, Ранђела, Марицу и Ружу. Супруга му се зове Гроздана, родом из Доњег Присјана од породице Џурџаци.

Светомир, Илијин син, има сина Милована и кћери Олгицу и Надежду. Супруга му се зове Видосава, родом из Доњег Присјана од породице Вуштинци.

Милован, Светомиров син, има сина Александра и кћер Александру. Супруга му се зове Снежана, родом из Владичиног Хана.

Божидар, Илијин син, има кћер Далиборку. Супруга му се зове Миленика, родом из Доњег Присјана од породице Трајковић.

Ранђел, Илијин син, има сина Љубишу и кћер Загу. Супруга му се зове Јелена, родом из Брода, махала Белчине, од породице Цонић.

Љубиша, Ранђелов син, има кћер Миљану. Супруга му се зове Гордана, родом из Грделице.

Марко, други Пејчин син, има четири сина и две кћери: Радисава, Драгослава, Томислава, Живадина, Верицу и Лепосаву. Супруга му се зове Станојка, родом из Доњег Присјана од

породице Бежанци.

Марков први син Радисав има сина Сашу и кћер Сузану. Супруга му се зове Ђурђевка, родом из Завидинца од породице Карабелци.

Марков други син Драгослав има кћер Милену. Супруга му се зове Босиљка, родом из Горњег Присјана од породице Божиловић.

Томислав није имао пород.

Живадин, четврти Марков син, има три кћери: Тијану, Драгану и Јулијану. Супруга му се зове Славица, родом из Панчева.

Поп Ранђелов пети син Вељко има шесторо деце и то: Никодију, Младена, Николу, проту Милорада, Борику и Велику. Супруга му се зове Станија, родом из Мезграје од породице Глигоријевић.

Вељков син Младен има сина Владимира и шест кћери: Миленију, Слободанку, Видосаву, Јулку, Босиљку и Симку. Супруга му се зове Васиљка, а родом је из Великог Крчимира од породице Ћосаци.

Младенов син Владимир има три сина: Властимира, Боривоја и Драгана. Супруга му се зове Вера, а родом је из Остатовице од породице Николић.

Властимир има сина Владицу. Супруга му се зове Слађана, родом из Лесковца.

Властимиров син Владица, имао је два брака. Из првог брака има сина Марка, са супругом Свјетланом из Сарајева. Из другог брака има сина Луку, са супругом Мирјаном из Сарајева.

Боривоје има два сина Бобана и Бојана. Супруга му се зове Мара, родом из Јастрепца код Власотинца.

Бобан, први Боривојев син, има две кћери Тамару и Кристину и сина Ђорђа. Супруга му се зове Гордана, родом из Јастрепца код Власотинца.

Бојан, други Боривојев син, има кћер Јелену и сина Боривоја. Супруга му се зове Иванка, родом из Власотинца.

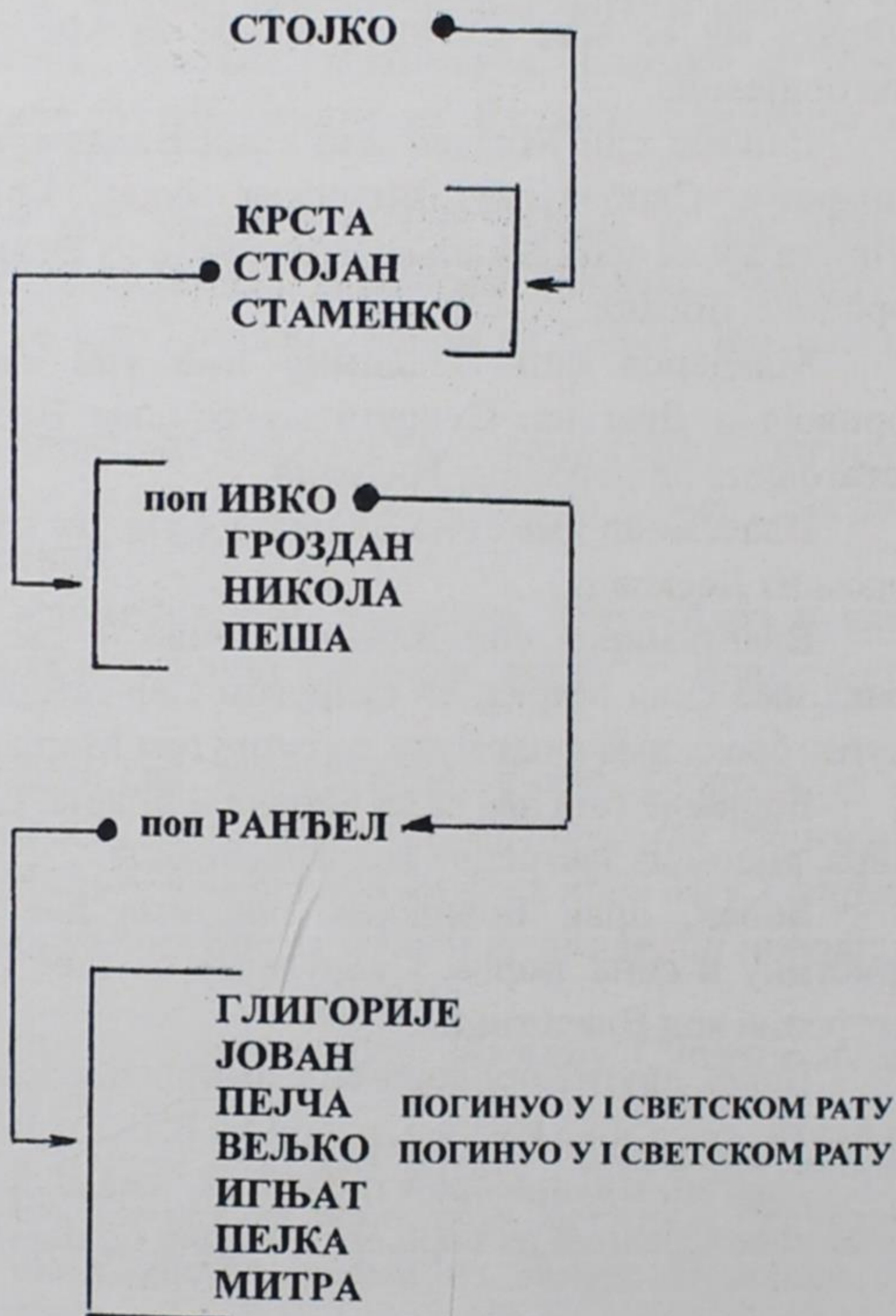
Драган, Владимирова трећи син, има кћер Јелену, а супруга му се зове Славица из Горњег Присјана од породице Китановић.

Вељков други син Никола има три сина и пет кћери: Стојимира, Радисава, Стојимирку, Станојку, Љубицу, Ђурђевку, Миломира и Стану. Супруга му се зове Наталија, родом из Брестов-Дола од породице Царе Маре.

Стојимир, први Николин син, има два сина и две кћери: Александра, Бојана, Снежану и Тању. Супруга му се зове Ангелина, родом из Шида.

Радисав, други Николин син, има три сина: Владимира, Милоша и Ненада. Супруга му се зове Нада, родом из Загреба.

Вељков трећи син, прота Милорад, има пет кћери и то: Мирјану, Драгицу, Олгу, Лепосаву и Босиљку. Супруга му се зове Ружа, а родом је из Великог Крчимира од породице Поп Јованови.

ЈОВАН – СТОЈАДИН (ПОГИНУО У I СВ. РАТУ), СВЕТИСЛАВ (1894-1984);

ИГЊАТ – МИЛИВОЈЕ (1892-1949), КРУНА, ТРАЈКА, КРСТАНА;

ПЕЈЧА – ИЛИЈА (1901-1974), МАРКО (1904-1988), БОЖИКА (1900-1988), ЗОРКА, ДУШАН, ДРАГОЉУБ;

ВЕЉКО – МЛАДЕН (1899-1980), НИКОЛА (1902-1986), ПОП МИЛОРАД (1909-1983), НИКОДИЈЕ, БОРИКА, ВЕЛИКА;

СТОЈАДИН – ДОБРИВОЈЕ (1907-1986), ПАНТЕЛИЈЕ (1914-2000);

СВЕТИСЛАВ – ВИТОМИР (1920-2017), БЛАГОЈЕ (1923-1950), РАДМИЛА (1926-2013), НАДЕЖДА (1928-2002);

МИЛИВОЈЕ – ЗАГОРКА (1909-1995), ЧЕДОМИР (1911-1987), САВИКА (1914-1987), СМИЉКА (1920-2005), РАДОМИР (1922-1981), ДРАГОМИР (1925-1989);

ИЛИЈА – СВЕТОМИР (1922-1959), БОЖИДАР (1926-2005), РУЖА (1928-2005), ВЛАДИМИР (1930-1952), РАНЂЕЛ (1932-2019), ВИДЕН, МАРИЦА;

МАРКО – ВЕРА (1929-2006), РАДИСАВ (1932-2008), ТОМИСЛАВ (1941-1983), ЛЕПОСАВА (1934-), ДРАГОСЛАВ (1938-), ЖИВАДИН (1952-1988. нестало);

МЛАДЕН – МИЛЕНИЈА (1920-1997), ВЛАДИМИР (1923-1968), СЛОБОДАНКА (1925-2009), ВИДОСАВА (1928-), БОСИЉКА (1931-1947), ЈУЛКА (1934-2013), СИМКА (1937-);

НИКОЛА – СОЈИМИРКА (1950-), СТОЈИМИР (1952-), РАДИСАВ (1955-), МИЛОМИР, СТАНА, СТАНОЈКА ЉУБИЦА,

ЂУРЂЕВКА;

Поп МИЛОРАД – МИРЈАНА (1934-), ДРАГИЦА (1935-),
ОЛГА (1937-), ЛЕПОСАВА (1939-), БОСИЉКА (1941-);

ДОБРИВОЈЕ – МИЛЕНТИЈЕ (1933-1977);

ПАНТЕЛИЈЕ – СРБИСЛАВА (1936-2011), СЛОВЕНА (1943-),
ВЛАДИСЛАВ (1946-2017);

ВИТОМИР – ВИНКА (1943-), ЧАСЛАВ (1945-), СИМА
(1947-), ЗОРИЦА (1950-), СВЕТЛАНА (1952-);

ЧЕДОМИР – ДРАГОСЛАВ (1936-1994), ПЕТАР (1939-2005),
СИМКА (1944-1960), СИЉЕВА (1946-2019), СЛАВИЦА (1952-);

Поп РАДОМИР – ДРАГИ (1952-), БУДИМИР (1955-1977),
МИОМИР (1959-);

ДРАГОМИР – МИЛЕНА (1952-);

СВЕТОМИР – ОЛГИЦА (1947-), НАДЕЖДА (1950-),
МИЛОВАН (1951-);

БОЖИДАР – ДАЛИБОРКА (1973-);

РАНЂЕЛ – ЉУБИША (1958-), ЗАГА (1960-);

РАДИСАВ – СУЗАНА (1966-), САША (1967-2020);

ДРАГОСЛАВ – МИЛЕНА (1972-);

ЖИВАДИН – ТИЈАНА (1984-), ДРАГАНА (1989-), ЈУЛИЈАНА
(1991-);

ВЛАДИМИР – ВЛАСТИМИР (1948-), БОРИВОЈЕ (1950-1996),
ДРАГАН (1952-);

СТОЈИМИР – АЛЕКСАНДАР (1979-), СНЕЖАНА (1982-),
ТАЊА (1990-), БОЈАН (1993-);

РАДИСАВ – ВЛАДИМИР (1983-), МИЛОШ (1985-), НЕНАД
(1986-);

МИЛЕНТИЈЕ – ГОРДАНА (1957-2012), ВЕСНА (1961-);

ВЛАДИСЛАВ – АЛЕКСАНДАР (1972-);

ЧАСЛАВ – МАЈА (1977-), МИЛЕНА (1977-);

СИМА – ИВИЦА (1980-), ВЛАДИМИР (1984-);

ДРАГОСЛАВ – ГОРДАНА (1956-), МАРЈАН (1961-),
МИЛЕНА (1961-);

ПЕТАР – НЕВЕНА (1966-), СОКОЛ (1974-);

ДРАГИ – НИКОЛА (1981-), МИЛЕНА (1983-);

МИЛОВАН – АЛЕКСАНДРА (1989-), АЛЕКСАНДАР (1991-);

ЉУБИША – МИЉАНА (1989-);

ВЛАСТИМИР – ВЛАДИЦА (1981-);

БОРИВОЈЕ – БОБАН (1972-), БОЈАН (1976-);

ДРАГАН – ЈЕЛЕНА (1980-);

Поп АЛЕКСАНДАР – КАТАРИНА (2004-), ТЕОДОРА (2006-);

МАРЈАН – ЈОВАНА (1994-);

СОКОЛ – ЈАСНА (2010-);

НИКОЛА – САРА (2015-);

ВЛАДИЦА – МАРКО (2005-), ЛУКА (2015-);

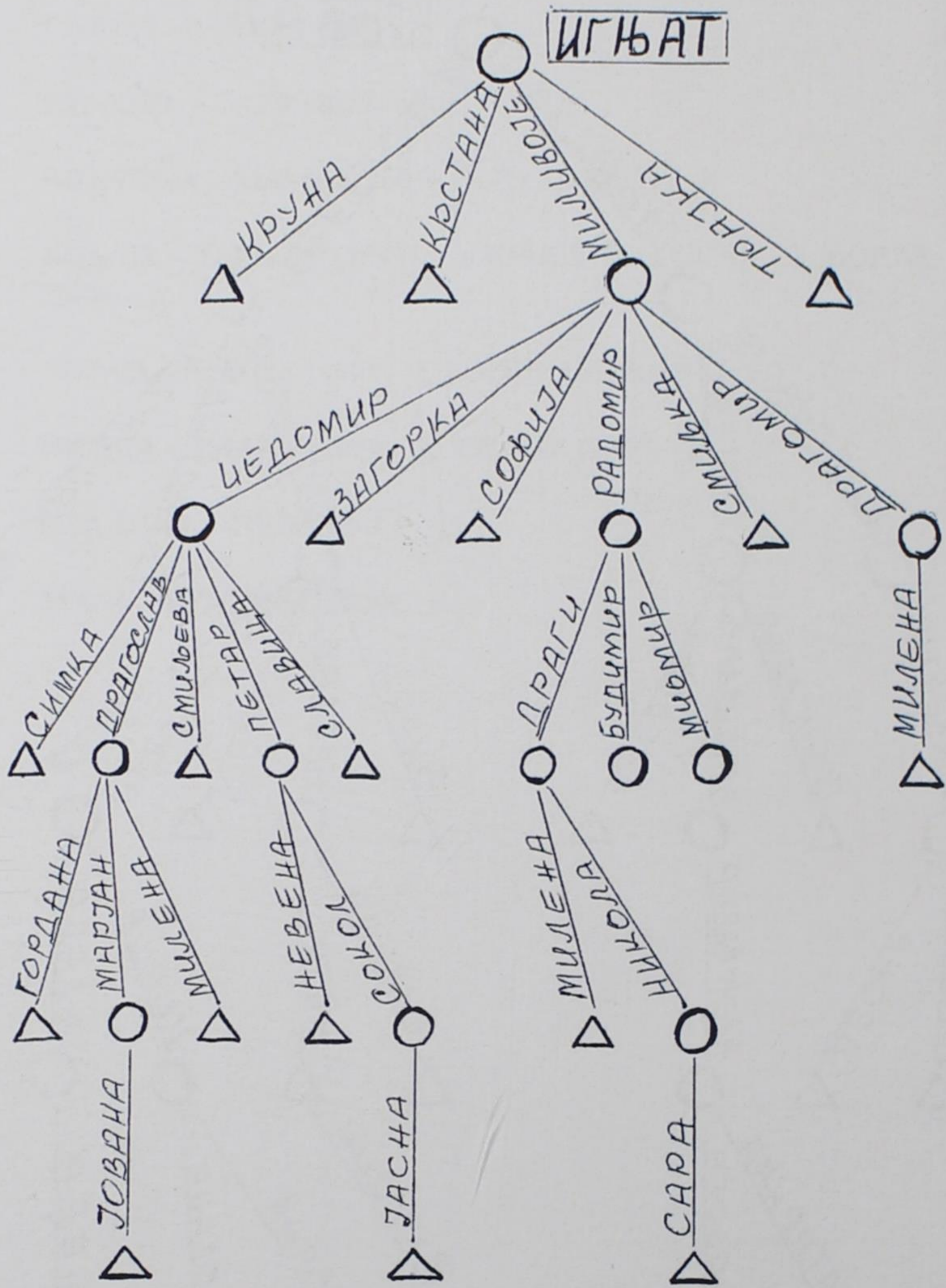
БОБАН – ТАМАРА (1994-), КРИСТИНА (1996-), ЂОРЂЕ (2004-);

БОЈАН – ЈЕЛЕНА (1998-), БОРИВОЈЕ (2002-);

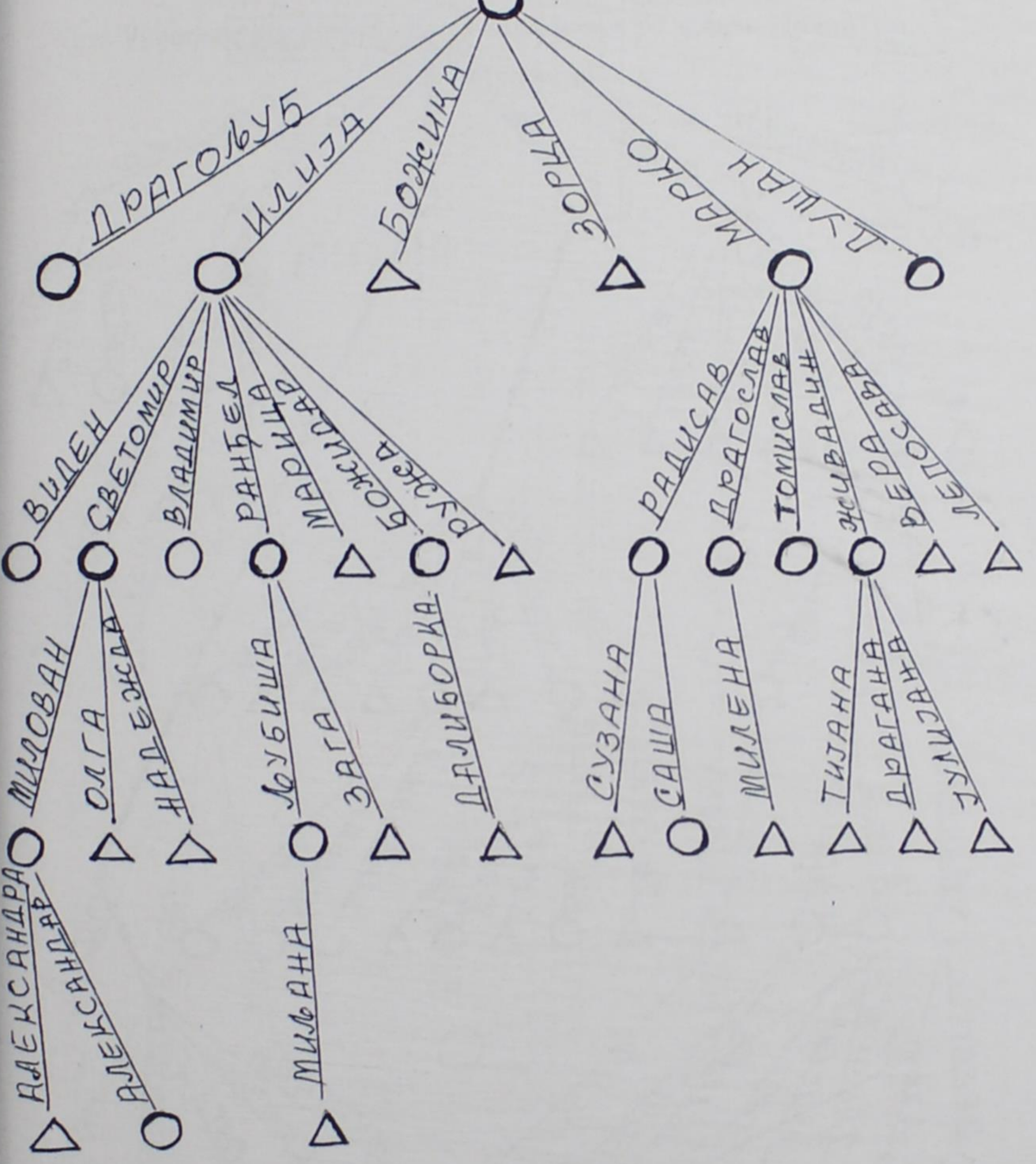
ИВИЦА – ИВАНА (2009-), ЈОВАНА (2017-);

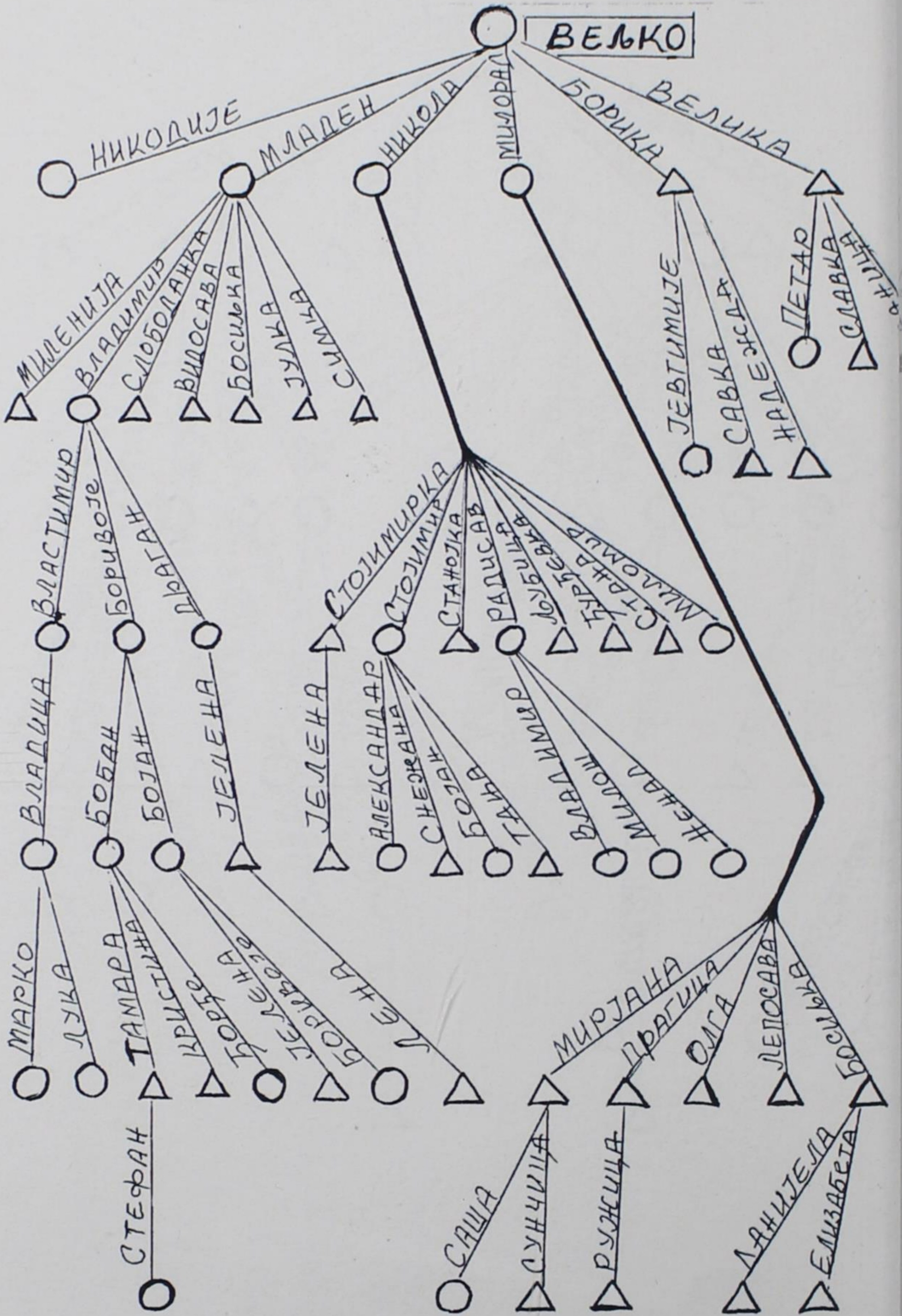
ВЛАДИЦА – НЕДА (2017-);

МАЈА – ВУЈАДИН (2020-).

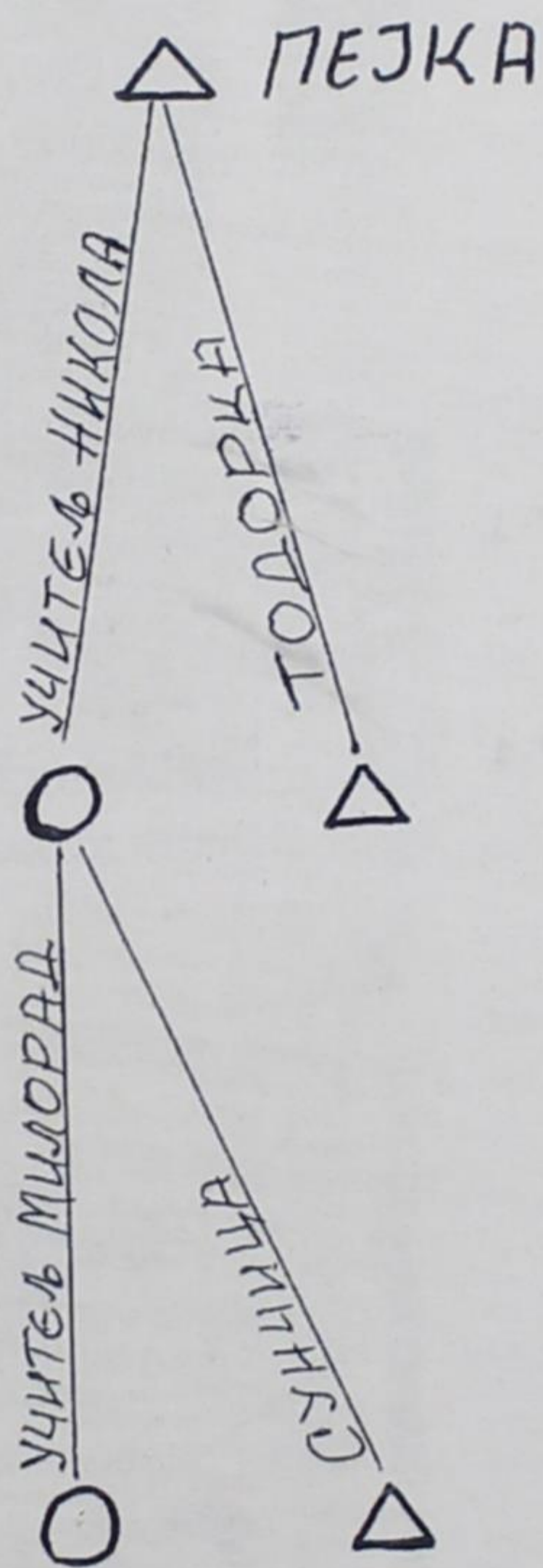
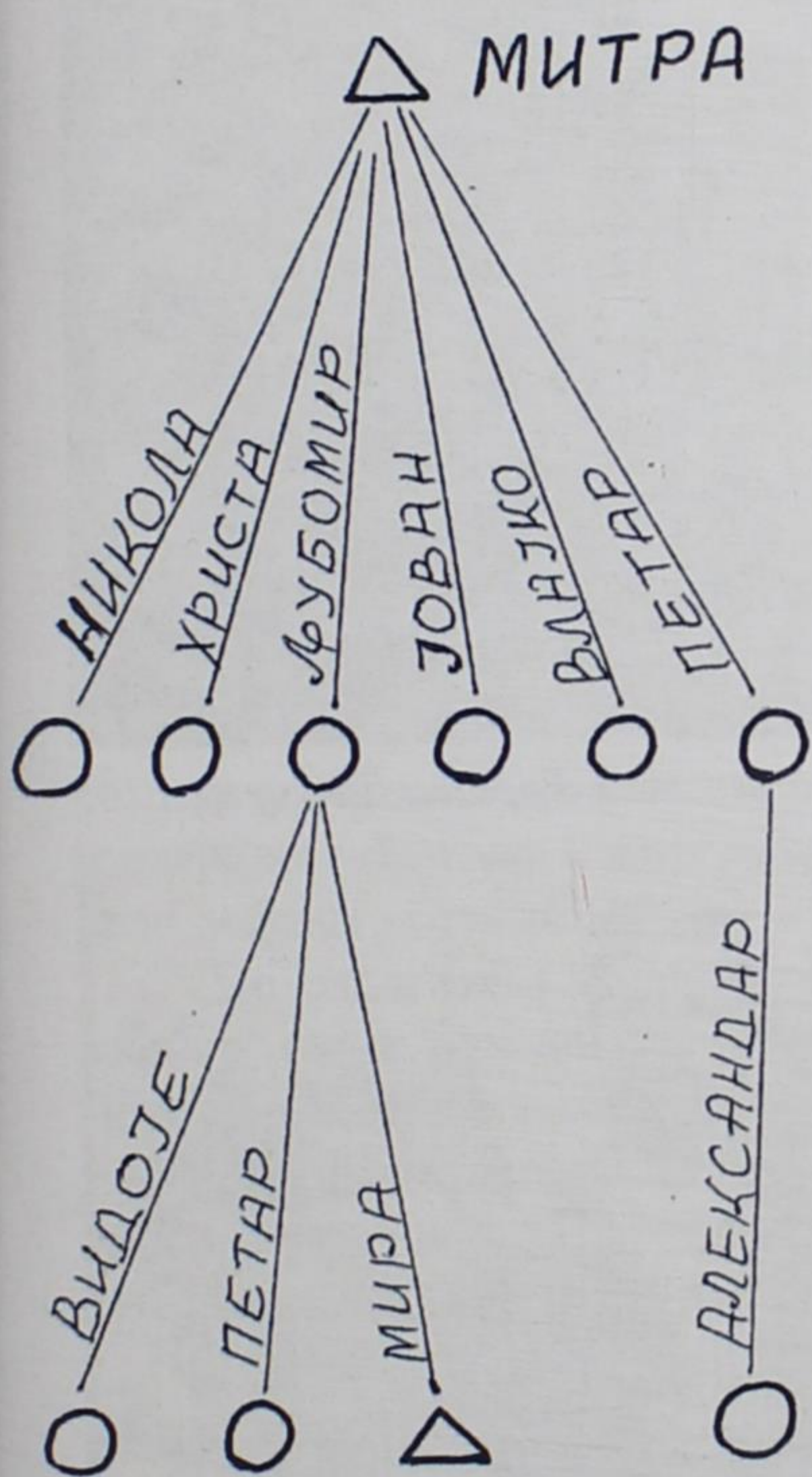

ПЕЈУЧА

Поп Рађелове кћери Митра и Пејка удате су у село Црнатово код Власотинца.

Доњи Присјан - махала Поповици

Младен и Милорад са унуцима Властом, Бором и Драганом

Никола Поповић

Милорад Поповић

БИОГРАФИЈЕ

**Прота Милорад Вељка
Поповић
(1909-1983)**

Рођен је у селу Доњи Присјан од родитеља Вељка и Станије Поповић 15.4.1909. године.

Основну школу завршио је у Присјану (Драјчина Бара) три разреда, а четврти разред је полагао пред учитељем и школским надзорником, јер га је у редовном школовању омео Први светски рат. Реалну гимназију завршио је у Лесковцу (четири разреда). Учитељску школу учио је у Алексинцу. Из другог разреда учитељске школе отишао је у Богословију. Богословију је завршио у Битољу (пет разреда). Матурирао је 1932. године са врло добрим успехом.

По одслужењу кадровског рока од шест месеци у Нишу оженио се и рукоположен је од стране Митрополита Г-на Доситеја 1.3.1933. године и постављен на парохију Погановску у архијерејском намесништву Царибродском при манастиру „Св. Јована Богослова“. Парохија му је била мала, а сачињавала су је села: Поганово, Влаسه и Драговита.

Премештен је по потреби службе са Погановске парохије на парохију II Велико-Крчимирску у Запаљу 1.5.1934. године. Ову парохију сачињавала су села: Доњи Присјан, Комарица и Гуњетина (срез власотиначки), Мали Крчимир, Семче и Велики Вртоп (срез нишки). Седиште парохије II Велико-Крчимирске било је у Великом Крчмиру при храму „Љ. Вазнесењу“ Господњем. У два маха опслуживао је парохију Завидинску и Личку. Парохију Личку су сачињавала села: Личје, Горње Драговље и Ступница, а парохију Завидинску: Завидинце, Штрбовац и Остатовица.

Од 1956. године опслуживао је и парохију I Велико-Крчимирску коју сачињавају села: Велики Крчимир, Равна Дубрава и Горњи Присјан, до 2.7.1969. године када је и пензионисан. Као пензионер опслуживао је две године парохију Јелашничко-Студенску коју сачињавају села: Јелашница, Чукљеник, Доња Студена, Горња Студена и Банцарево.

За време Другог светског рата (1941-1945.) интерниран је 1942. године као бандит у немачки логор у Нишу, где је провео неколико месеци.

Подвргаван је тортури фашиста; храбро је издржао мучење и патње.

По ослобођењу отаџбине 1945.године одмах се укључио у прогрес за обнову разрушене и опљачкане домовине.

Био је књиговођа Земљорадничке задруге у Великом Крчимиру 4 године, наставник Осмогодишње школе 6 година и основао је Здравствену станицу у Великом Крчимиру у којој је радио 3 године без икакве надокнаде.

Поред парохијске дужности, у Осмогодишњој школи и Земљорадничкој задрузи радио је уз врло мали хонорар. По пензионисању одселио се у Ниш.

Као изасланик Његовог Преосвештенства Епископа Нишког Г-на Др Јована присуствовао је прегледу рада парохијских свештеника и црквених општина у намесништвима: лужничком, белопаланачком, косаничком и јабланичком.

За свој пожртвовани рад на њиви Господњој одликован је црвеним појасом, протском камилавком и протојерејским чином.

Народ прича да је поп Ранђел имао коња који је пио вино и ракију, а име му је било Јаблан. Ударом левом ногом у земљу пио је ракију, а десном вино. Био је врло паметан и ако би поп пао са њега одмах би галопом отрчао до куће и ногом би лупао у капију. Синови би упалили фењер, а коњ би пред њима ишао до места где је поп Ранђел пао.

Поп Ранђел је трговао у Власотинцу. Ево запис трговца: „Дође поп из Присјан-Дејан, име му не знам, донесе два товара компири, а однесе на вересију две антерије памуклије“.

Народ прича: да је пош Раифел имао некога који је имао вино и расију, а име му је било "Јаднан"

Ударом левом ногом узмику оно је расију, а десном било.

Било је веома паметан и ако је пош као е' шта одмах да га саопшти о свему код куће и потом да пуца у катину. Синови су убили ли фрекер, а који су пре њима ишао до места где је пош Раифел као.

Пош Раифел је трговао у Влаховцима. Ево заједно трговца. "Дојде пош у Присјан - Лијан ише док се два шовара пошати, а одговоре на версију две амтерије памуковије."

20-V-1981 год

У Рашу

Радомир Поповић (1922-1981)

Рођен је 1922. године у Доњем Присјану. Основну школу је завршио у месту рођења, а Теолошки факултет у Битољу (Македонија).

По завршетку теологије предавао је руски језик у Основној школи у Присјану. Као свештеник службовање је започео у Ступници, општина Лесковац, а наставио у Великом Крчмиру где је радио до краја живота.

Умро је 1981. године и сахрањен у месту рођења.

Радомир Поповић

Драгомир М. Поповић

Драгомир Поповић
(1925-1989)

Рођен је 21. септембра 1925. године у Доњем Присјану, од оца Миливоја и мајке Наталије.

Након завршетка основне школе у родном селу, уписао је гимназију у Лесковцу школске 1937/38. године и прва три разреда завршио служећи у домаћинству где је становао пошто родитељи нису имали могућност да га издржавају. Четврти разред гимназије завршио је у Другој мушкој гимназији у Нишу школске 1940/41. године.

После окупације земље 1941. године није имао могућности да настави гимназију, па је од јануара до септембра 1942. године служио код Живка Ацића, земљорадника у селу Лучица код Пожаревца, а октобра исте године вратио се кући у село, купио књиге и приватно спремао пети разред гимназије који је положио јула 1943. године. У школској 1943/44. години учио је редовно шести разред у лесковачкој гимназији, а по завршетку школске године, у јулу, августу и септембру 1944. године радио је као физички радник на циглани у Крагујевцу- Станово. У октобру 1944. године ступио је добровољно у Народноослободилачку војску и био у Пратећој чети штаба XII Ударничке дивизије све до јануара 1946. године када је демобилисан као ђак.

После демобилизације наставио је седми разред гимназије у Лесковцу, а становао је и издржавао се у интернату школе бесплатно. Осми разред гимназије са вишим течајним испитом завршио је у Другој мушкој гимназији у Нишу школске 1946/47. године.

Правни факултет у Београду уписао је 1947. године и редовно студирао до краја 1951. године, када са само једним неположеним испитом напушта факултет и јануара 1952. године почиње да ради у Среском суду у Бабушници као млађи правни референт.

У децембру исте године изабран је за судију истог суда и на

тој дужности остаје све до 9. јула 1959. године када је изабран за судију Окружног привредног суда у Приштини.

У Врховни суд је дошао 14.2.1964. године одмах по оснивању истог у Приштини, као одељење Врховног суда Србије и то као стручни сарадник. На седници Покрајинског већа Скупштине САП Косова одржаној 29. септембра 1972. године изабран је на функцији судије Врховног суда Косова.

Своје правничко знање пренео је кроз своја писана дела „судске праксе“ свих Врховних судова Југославије. Годинама је пратио из области кривичног и грађанског права, првенствено, а и из осталих области све пресуде Врховних судова.

Дуго година су адвокати и судије свих судова користили ове књиге као основу за доношење својих пресуда, усаглашене законима.

Да је заслужан грађанин Србије и да га кресе праве вредности може се видети и из оцена главних предмета са факултета.

Општа историја државе и права	10
Историја народне власти	10
Економика ФНРЈ	10
Кривично право	10
Породично право	10

Ранђел Поповић (1932-2019)

Ранђел Поповић

Рођен је 1.7.1932. године у Доњем Присјану. Основну школу завршио је у родном селу, а Нижу гимназију са малом матуром у Власотинцу. По завршетку Ниже гимназије 1948. године уписује Учитељску школу у Алексинцу.

После завршене Учитељске школе месец дана је радио као учитељ у свом родном селу, а од 1.10.1953. године одлази на рад у Брод СО Црна Трава у својству учитеља где остаје све

до 1965. године. За време рада у Броду пет година је био директор основне школе. После Брода прелази у ОШ "Моша Пијаде" у Турековцу – истурено одељење Карађорђевац. Од 1971. године прелази у ОШ "Петар Тасић" у Лесковцу, где прве две школске године ради у истуреном одељењу исте школе у Рудару, а затим све до 1989. године ради у матичној школи. Септембра 1989. године са почетком рада школе „Вожд Карађорђе“ у Лесковцу, прелази у исту где ради све до одласка у пензију 1994. године.

Милентије Поповић

Милентије Поповић

(1933-1977)

Рођен је у Доњем Присјану где је завршио и Основну школу. После завршене Основне школе и Ниже гимназије у Власотинцу, уписује Учитељску школу у Алексинцу.

Прво радно место 1952. године било му је у селу Дарковце – општина Црна Трава. У овој школи је провео једну школску годину, а онда одлази на одслужење војног рока.

После одслужења војног рока, 1954. године почиње са радом у Малом Крчмиру.

Школске 1957/58. године почиње са радом у свом родном селу где остаје до краја живота.

Олга Поповић

Олга Поповић

Рођена је 2.2.1937. године у селу Велики Крчмир у породици протојереја Милорада Поповића, који је тада био парох Велико-Крчмирске парохије.

Основну школу завршила је у родном селу, а Општу гимназију „Светозар Марковић“ у Нишу.

У даљем школовању завршила је Правни факултет у Београду.

По завршетку школовања радила је у Савезном Секретаријату за Финансије СФРЈ у Београду као самостални саветник за правне послове.

Од 1.1.1991. године је у пензији и живи у Београду.

Владислав Поповић

Владислав Поповић

(1946-2017)

Рођен је у Доњем Присјану. Основну школу завршио је у месту рођења и Великом Крчмиру.

У даљем школовању завршио је средњу Економску школу у Кучеву.

Након завршетка средње школе уписује Војну Академију у Београду.

Дипломирао је 1968. године и као официр ЈНА почиње да ради у Мостару.

Године 1970. оженио се Маром Кустурић. Исте године добија прекоманду у ондашњи Титоград,

данашњу Подгорицу.

Прекоманду добија 1975. године у Нови Сад где живи и ради све до одласка у пензију, са чином потпуковника 2000. године.

Стојимирка Николић рођ. Поповић

*Стојимирка Николић
рођ. Поповић*

Рођена је 31.5.1950. године у Доњем Присјану, општина Власотинце, Република Србија, отац Никола Поповић, радник и мајка Наталија домаћица, рођена Тодоровић. Основну школу је завршила у Путинцима код Руме, а средњу техничку школу смер механизација пољопривреде у Руми. Пољопривредни факултет,

смер пољопривредна техника у Новом Саду завршила је 1977. године. Радила је као шеф механизације у ПРО „Нови Сад“ ООУР „Илмово“ код Кисача (1979-1996). године. Од 1996-2008 ради у АД „Неопланта“ као руководилац радне јединице службе одржавања до пензионисања, 2008. године.

Дипломирани инжењер Стојимирка је удата и има кћерку, живи у Новом Саду. Супруг Проф. Др је редовни професор Пољопривредног факултета у пензији и редовни је члан Академије инжењерских наука, а кћерка Јелена је доктор медицинских наука и доцент на Медицинском факултету у Новом Саду. Ради као хирург специјалиста пластичне и реконструктивне хирургије у Клиничком центру Војводине.

*Хаџи-Милена мр Вучковић
рођ. Поповић*

**Хаџи-Милена мр Вучковић
рођ. Поповић**

Рођена 13.8.1952. године у Бабушници, од оца Драгомира из Доњег Присјана и мајке Љубинке из Великог Боњинца. Године 1959. одлази за Приштину са родитељима, где отац Драгомир, дипломирани правник, бива биран, са места судије Општинског- среског суда у Бабушници, на место судије Окружног привредног суда у Приштини, а касније и судију Врховног суда Србије, одељење у Приштини.

После завршене основне школе и Гимназије у Приштини, уписује Правни факултет. Постдипломске студије и звање магистра правних наука стиче 14.1.2006. године на Привредној академији у Новом Саду. (Прекид у овом делу школовања уследио је због ратних дешавања на Косову и Метохији). По завршетку факултета обавља приправнички стаж у Окружном суду, након чега полаже државни испит, испит за судију за прекршаје и правосудно-адвокатски.

Од 1982. године ради као секретар РО „Електротехна“ Београд, ООУР „Југоелектро“ Приштина, а 1986. године бива бирана за секретара предузећа „Југопетрол“ Београд. Године 1999. са породицом напушта Косово и Метохију, због ратних дешавања. Радни век наставља до 2000. године у Нишу, а следеће три у Београду. По пресељењу, са породицом, у Панчево, наставља са радом у „Југопетрол-Плинара“ Панчево, све до 2004. године када бива бирана за судију за прекршаје у Панчеву, до 2010. године када одлази у пензију.

У периоду од 2005-2009. године обавља и послове асистента на Универзитету Нови Пазар, Правни факултет – одељење у Панчеву, на групи за управно право и то на више предмета. Године 1974. удаје се за Љубомира Вучковића из Призрена, тада заменика јавног тужиоца, а касније судију Врховног суда Србије у Београду. У браку је родила двоје деце, сина Бранислава (1975) и кћи Мирославу (1980), обоје мастер дипломирани правници и бака је четворо унучади.

Гордана (Поповић) Живић (1957-2012)

Рођена је у Д. Душнику која је била регионална болница дана 17.3.1957. године у породици учитеља.

Мајка Јагода и отац Милентије цели свој радни стаж провели су у Д. Присјану у основној школи Божидар Миљковић где је Гордана и завршила основну школу као носилац Вукове и Аласове дипломе и као ђак генерације.

Гордана је завршила гимназију

Гордана (Поповић) Живић Стеван Јаковљевић у Власотинцу као ђак генерације 1975. године и те исте школске године 1975/76. уписује Медицински факултет Универзитета у Нишу који завршава 31.3.1981. године.

По завршетку факултета и обављеног лекарског стажа почиње са радом у Дому здравља Дољевац где је радила у наредне 22 године уз свакодневно путовање из Ниша по околним сеоским

амбулантама ДЗ Дољевац по потреби службе.

За време рада у ДЗ Дољевац Гордана је завршила са одличним успехом специјализацију 13.10.1988. године и стекла звање специјалиста медицине рада.

Године 2004. прелази на рад у Дом здравља Ниш где обавља неколико одговорних функција из области медицине рада осим што води амбуланту опште праксе.

Била је председник инвалидске предкомисије за Нишавски Управни округ.

Била је председник комисије за упис ђака у средњу школу специфичних занимања.

Била је овлашћени лекар медицине рада за раднике МУП-а Србије ПУ Ниш.

Била је овлашћени лекар медицине рада за раднике Ниш Експреса д.о.о. Ниш.

Била је председник комисије за издавање и продужетак важности лекарских уверења за возаче Б категорије у ДЗ Ниш.

Била је велики заљубљеник у село где је рођена и сваки слободни тренутак враћала му се и обнављала породични дом.

За собом је оставила два сина Мишу и Марка.

Умрла је на Бадње вече јануара 2012. године после краће и тешке болести.

Александар Поповић

Александар Поповић

Рођен је 24.1.1972. године у Новом Саду. Основну и средњу школу завршио је у месту рођења, а Богословски факултет у Београду. Од 2001. до 2005. године био је професор верске наставе у 13 основних и 2 средње школе (Економској и Електротехничкој) у Новом Саду.

2003. године венчао га је владика бачки Иринеј у Саборној цркви Св. Великомученика Георгија у Новом Саду.

2004. године рукоположен је у чин ђакона у Саборном храму од стране владике Иринеја.

2006. године рукоположен је у чин свештеника у Саборном храму од стране владике Иринеја.

Почео је да ради у канцеларији владике Иринеја као службеник Епархијског Управног Одбора, уређивао епархијски часопис Виноград Господњи и организовао предавања у оквиру Православне школе духовности три године. Исте године постављен је за пароха храма Успења Пресвете Богородице у Новом Саду.

2008. године преуредио је простор у оквиру Клиничког центра Војводине од кога је створен храм посвећен светом апостолу Луки намењен болесницима – болничка црква.

2011. године постао је сарадник Православног радија Епархије бачке у емисији Живети по Јеванђељу.

Био је први управник новооснованог Хуманитарног фонда Епархије бачке Владика Платон.

Основао је библиотеке при храму Светог Саве на Бистрици.

Премештањем у село Бачко Градиште 2013. године реновирао је стару парохијску кућу.

2014. године враћен је у Нови Сад где и сада живи и ради.

Милена Поповић

Милена Поповић

Милена Часлава Поповић рођена је 17.5.1977. године у Лесковцу као прво дете Часлава Поповића и Радунке Поповић (девојачко Цекић). Истог дана само десет минута касније родила се њена сестра близнакиња Маја. Након завршене основне школе у Власотинцу, као ђак генерације, у истом граду завршава и гимназију „Стеван Јаковљевић“ природно-математички смер као носилац Вукове дипломе. Одлази за Београд где уписује Медицински

факултет који завршава 2004. године. Након завршеног стажирања почиње да ради у хитној помоћи у Сопоту. Године 2008. прелази у Градски завод за хитну медицинску помоћ у Београду. Године 2017. завршава специјализацију из ургентне медицине и у звању специјалисте наставља да ради у истој кући.

Маја Поповић

Маја Поповић

Маја Часлава Поповић рођена је 17.5.1977. године као друго дете Часлава Поповића и Радунке Поповић (девојачко Цекић) након рођења истог дана само десет минута раније њене сестре близнакиње Милене. Након завршене основне школе у Власотинцу у истом граду завршава и гимназију „Стеван Јаковљевић“ природно-математички смер као носилац Вукове дипломе. Одлази за Београд где уписује Факултет за физичку хемију који завршава 2004. године. Исте године почиње да ради у Институту за нуклеарне науке „Винча“ у лабораторији за атомску физику. Године 2008. магистрира, а 2012. докторира на свом матичном факултету из области која се бави модификацијом материјала коришћењем јонских снопова. И даље је запослена у истој лабораторији Института „Винча“ са тренутним научним звањем виши научни сарадник. Има сина Вујадина Поповића.

Јелена Поповић-Ишљамовић

Јелена Поповић-Ишљамовић

Рођена у Крушевцу, 22.8.1980. године, од оца Драгана Поповића из Доњег Присјана и мајке Славице

Поповић (девојачко Китановић) из Горњег Присјана. До своје шесте године живи у Крушевцу, када се са родитељима сели у Власотинце.

У Власотинцу завршава основну школу 1995. године и уписује средњу Хемијско-технолошку школу у Лесковцу. Након средње школе, 1999. године уписује Технолошки факултет у истом граду. Године 2005. завршава факултет, а 2006. се удаје. Наредне године почиње са радом у виду приправника-волонтера на власотиначком водоводу „Нерезине“ у трајању од годину дана. Године 2009. постаје мајка девојчице Лене.

У међувремену, док чека прилику за запослење, уписује ПМФ у Нишу, смер мастер хемичар-професор хемије и за годину дана завршава. Исте године почиње да ради као наставник хемије у основној школи „Карађорђе Петровић“ у Крушевици близу Власотинца, где и данас ради.

Властимир Поповић

Властимир Поповић

Рођен је 18.11.1948. године у Доњем Присјану. Прва четири разреда основне школе завршио је у месту рођења, а од V-VIII разреда наставу је похађао у Великом Крчимиру. Учитељску школу завршио је у Гњилану (Косово и Метохија), а на Педагошкој академији у Скопљу (Македонија) дипломирао је на одсеку за Музичко васпитање. Од 1974. године радио је

у основним школама у Винарцу, Великом Трњану, Турековцу, као и у ОШ „Васа Пелагић“ и ОШ „Вук Караџић“ у Лесковцу. Због недостатка професора Музичке културе радио је и у лесковачким средњим школама: Пољопривредној, Хемијско-технолошкој и у Медицинској. Школске 1984/85. и 1985/86. Године радио је у ОШ „Георги Димитров“ у Босилеграду.

Од 1. септембра 1989. године (од почетка рада школе, до одласка у пензију 1.8.2014. године) радио је у ОШ „Вожд Карађорђе“ у Лесковцу. Са хором ОШ „Вожд Карађорђе“ више пута је учествовао на државној смотри хорова и увек освајао једну од прве три награде.

Поред редовних обавеза водио је хор и оркестар Дома пионира у Лесковцу као и војнички хор и оркестар. Био је члан хора Учитељске школе у Гњилану, „Кочо Рацин“ у Скопљу и Камерног хора АГМ у Лесковцу.

Са хором састављеним од војника ЈНА и ученица Медицинске и Хемијско-технолошке школе на војничком такмичењу „Младост у песми речи и вештини“ године 1981. у Лесковцу у конкуренцији неколико хорова осваја прво место. Године 1978., 79. и 80. од 1.7. до 21.7. у Пионирском логору Сутјеска, у Великој Копашници радио је са децом узраста од

V-VIII разреда. Било је по десет ученика из свих ондашњих република и покрајина СФРЈ. Укупно 80 ученика.

Писао је за листове Наша реч-Лесковац, Просветни преглед-Београд, Просветна реч-Приштина, Политика експрес-Београд и Другарче-часопис за бугарску народност у Југославији. Био је председник Музичке омладине Лесковац и члан скупштине Музичке омладине Србије и Црне Горе а онда члан републичке скупштине музичке омладине Србије.

ИЗВОР

ПРОТА МИЛОРАД ПОПОВИЋ:

ПАЛИМ СЕНИМА ИЗ I СВ. РАТА ВЕЉКУ, ПЕЈЧИ И СТОЈАДИНУ -1981.

ТОМИСЛАВ МАРЈАНОВИЋ: - ЗАПЛАЊЕ И ЗАПЛАЊЦИ -2003.

МАТИЧНА КЊИГА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ЗА ШК. 1958/59 ГОДИНУ

СРБИСЛАВ МИЛЕНКОВИЋ – ПОГЛЕД ПРЕКО БУКОВЕ ГЛАВЕ (ВЛАСОТИНАЧКИ ЗБОРНИК 2011)

НАША РЕЧ ЛЕСКОВАЦ -1976.

ПОЛИТИКА ЕКСПРЕС БЕОГРАД -1981.

НАРОДНЕ НОВИНЕ НИШ -1998.

НЕГОСЛАВА СТАНОЈЕВИЋ:

ЈОШТЕ ЧЕКАМ ТАЈ РЕЧ ДА МИ РЕКНЕ -2014.

ОБАВЉЕН РАЗГОВОР:

ПЕТАР МЛАДЕНОВИЋ – ДОЊИ ПРИСЈАН -2006.

РАНЂЕЛ ПОПОВИЋ – ЛЕСКОВАЦ -2016.

Драгоцен допринос проучавању завичајне историје

Драгоцен допринос проучавању завичајне историје дао је Властимир Поповић књигом „Доњи Присјан – Махала Поповци“, у којој је, желећи да осветли историју свога села (наравно, уз друге релевантне податке везане за њега), ограничио свој рад на подручје које добро зна, о коме је прикупио довољно података и које је могао ваљано да обради. Тако смо добили хронику махале Поповци, села Доњи Присјан, у којој нам аутор говори о својој фамилији, Поповићима, дајући нам богату садржајну причу.

Дакле, знајући своје могућности и грађу која му је доступна (или до које је успео да дође) он се одлучио да се не утапа у превелики пројекат, који не би могао успешно да приведе крају, већ се определио за оно што му је било извесно, уверљиво, чињеницама одбрањиво и заслужно писања. У помоћ при описивању махале Поповци он је „позвао у помоћ“ своје пријатеље, који су се темама Доњи Присјан и Поповци већ бавили кроз новинске напise и истраживања. Зато је, поред својих, у књигу уврстио и текстове Зорана Јовановића „Запис из Доњег Присјана“ (објављеног у лесковачкој Нашој речи), Негославе Станојевић „Забележено у селу Доњи Присјан“ (из наших Народних Новина) и Србислава Миленковића „Поглед преко Букове главе“ (из четвртог броја Власотиначког зборника).

Рекли би смо да је то пример сарадње за похвалу, учињен са намером да се разуме шири контекст у оквиру којег је обрађена тема. У вези са тим овде би смо поменули и фототипски приказ дневника четвртог разреда основне школе у Доњем Присјану, школске 1958/59 године (оне којој је припадао и аутор ове књиге). Чини се да он није био неопходан, а опет – ако је реч о сведочанству једне генерације, ако би он нестао заборављен (као и милион сличних), ако му је на неком другом месту не би била дата неопходна пажња – онда не смета. А да ли ће бити од користи – то зависи од интересовања неких будућих истраживача и писаца завичајне историје.

У уводном тексту ове књиге аутор даје детаљан опис Доњег Присјана, наводећи и ближе објашњавајући његов положај, значајна места у њему, важније одреднице (слава, порекло становништва, препознатљива географска одредишта, угашена огњишта, школа, култура...), да би књигу завршио биографијама оних људи из фамилије Поповић који су завршили факултете и остварили личне и професионалне успехе. Овај је прилог дат са фотографијама приказаних личности, што га чини уверљивијим и потпунијим.

Када смо код фотографија – њих у овој књизи има у великом броју, што је свакако за похвалу. Не каже се цаба да слика говори хиљаду речи, па зато одајемо признње аутору што се потрудио код њиховог сакупљања. Ако нешто није описао довољно убедљиво, ако је пропустио да употпуни неки приказ – ево нам фотографија, најговорљивијих сведока, да нас увере у написано.

Можда највреднији прилог у овој књизи је родослав фамилије Поповић, којег је аутор приказао и табеларно и описно... Да би се урадио родослов потребан је огроман вишегодишњи труд, разговори са великим бројем саговорника, поуздање у сећања која су сама по себи непоуздана, склапање мозаика имена и година. Аутор је то урадио са неопходним ентузијазмом, делећи чак родослов на породичне гране, тумачећи у њему и кретања женских чланова породице.

На крају, одејемо признање Властимиру Поповићу и зато што се, мада већ у поодмаклом животном добу, као пензионер, одлучио да се прихвати нимало лаког задатка – писања књиге о свом селу, односно једној његовој махали. Овим је чином он урадио још нешто – показао је да се о селу Доњи Присјан мора урадити монографија, дајући тако задатак свима који имају сличне амбиције, али су још увек колебљиви. Он је урадио колико је могао, а најважније од тога – урадио је темеље и указао на путеве којима треба ићи. Нама зато остаје да се надамо да ће неки млађи људи кренути његовим, већ искрченим стазама, надоградити урађено и дати свој прилог очувању сећања, тј. темељних духовних вредности завичаја.

Срба Такић

Властимир Поповић - Доњи Присјан - махала Поповци

Издавач:

Народна библиотека “Десанка Максимовић”
Власотинце и аутор

Технички уредник:

Срба Такић

Лектор:

Проф. Мирјана Секулић

Компјутерска припрема:

“Studio Image” Лесковац

Штампа:

“Studio Image” Лесковац

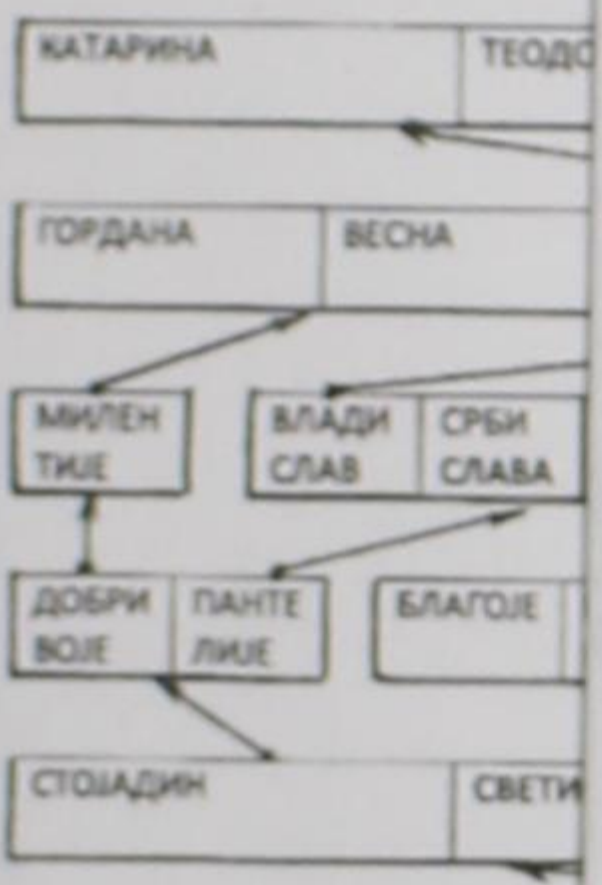
Тиражв:

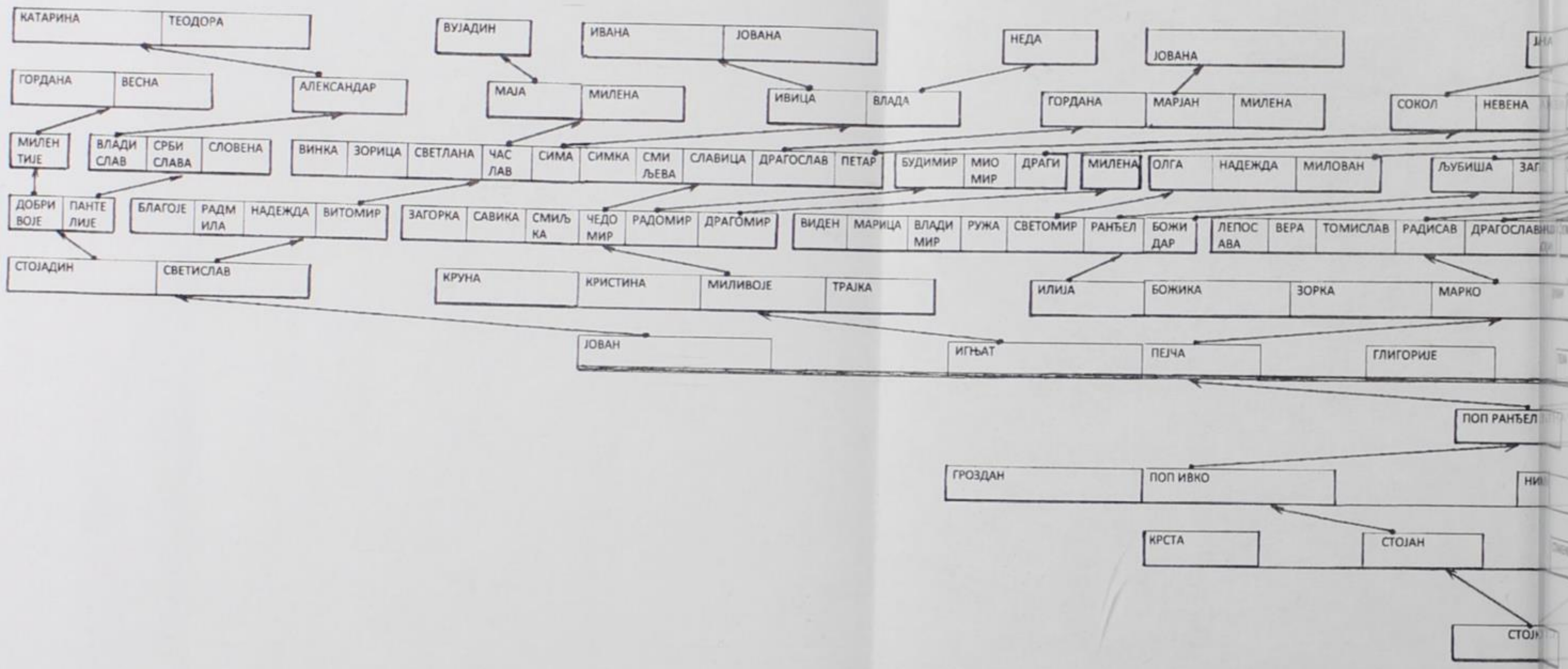
200 примерака

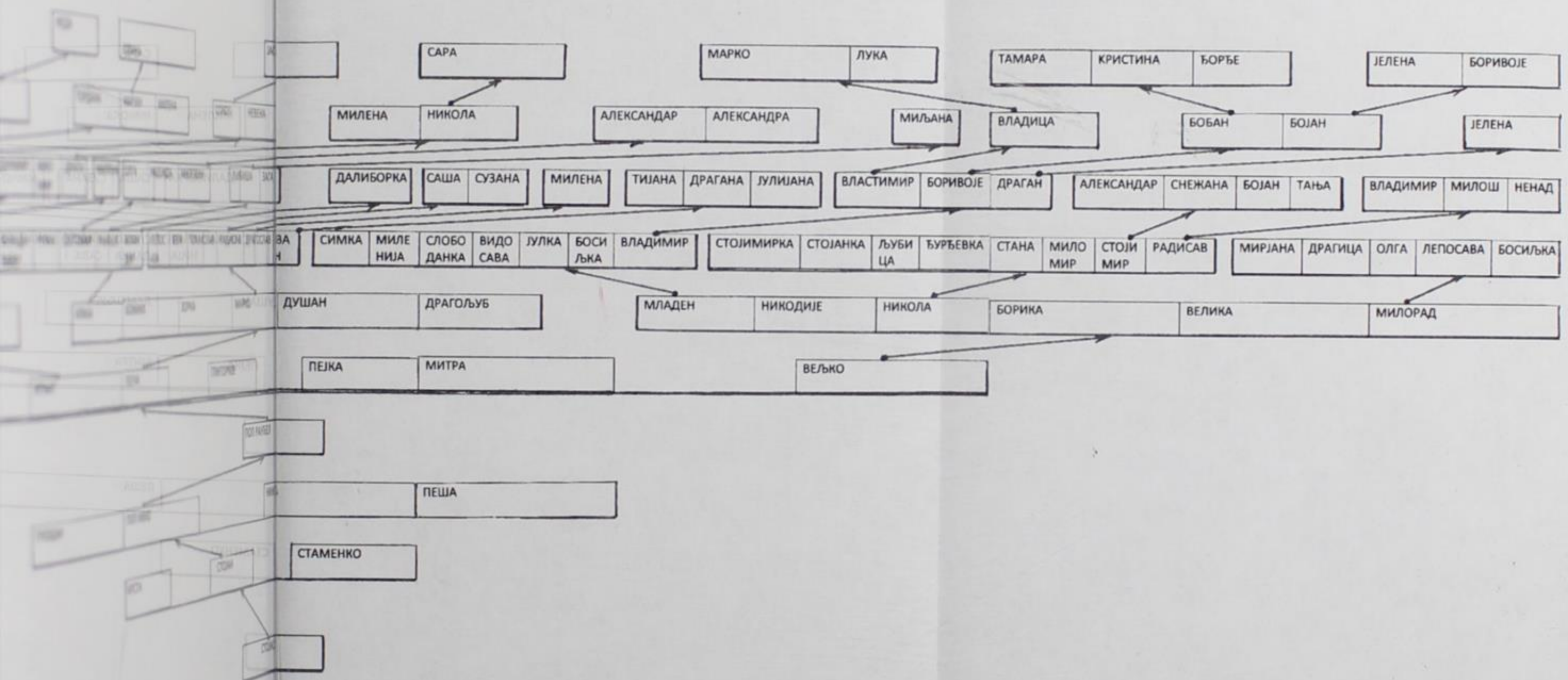
CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
908(497.11 Доњи Присјан)
929.52 ПОПОВИЋ
ПОПОВИЋ, Властимир, 1948-
Доњи Присјан - махала Поповци / Властимир Поповић
; [поговор Срба Такић]. - Власотинце : Народна библиотека
“Десанка Максимовић”, 2021 (Лесковац : Studio Image).
- 96 стр. : илустр. ; 21 cm
Ауторова слика. - Тираж 200. - Драгоцен допринос проучавању
завичајне историје: стр. 92-94. - Библиографија: стр. 91.
ISBN 978-86-88257-42-8
а) Поповић (породица) - Доњи Присјан б) Доњи Присјан
COBISS.SR-ID 38056713

САДРЖАЈ

ДОЊИ ПРИСЈАН.....	7
ПОГЛЕД ПРЕКО БУКОВЕ ГЛАВЕ.....	36
ЗАПИС ИЗ ДОЊЕГ ПРИСЈАНА	53
РОДОСЛОВ	62
БИОГРАФИЈЕ.....	77

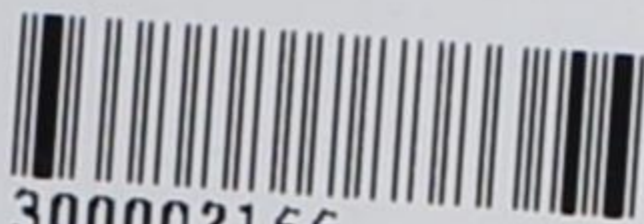
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА "ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ"

3 908

ПОПОВИЋ В.

Доњи Присјан - махала

ВЛАСОТНИЦЕ

300002166

COBISS

ISBN 868825742-6

9 788688 257428